ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — Թիւ 2,443 — Կ. ՊՈԼԻՍ 1904 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 27 — 10 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ — 1 ՇԱՊԱՆ, 1322 — 27 ԻԼՈՒԼ 1320 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

ՊՈՒԶԱՆԹԻՈՆ

ایشبو یومی وسیاسی غزته، صاحب اسیاز ومدیر مسئول

پوزانت کیچیان

مطبعه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرو

رادی محرری دره‌ده‌در

ԱԶԳԱՑԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բիւզանդիոն

ՀԱՑԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ

Տ�էՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddési, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՐԱՐՂԱՒՈՐԻՒՆՆԵՐԸ

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԵՐԿԱՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Կարծեմ թէ այս օրերս այս խնդիրն հրապարակ նետուած է դարձեալ։ Արդարեւ կարեւոր խնդիր, զոր կ'արժէ մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ դարձնել։ Ժամանակն ուր կ'ապրինք՝ առանձին մը կրնանք ըսել որ անտեսագիտական օրինաց ժամանակն է, ուր ամէն բանի խնայողութիւն ընելու է, եւ ժամանակին գործնական իմաստութիւնը կերպով մը այս բանին մէջ կ'կայանայ։ Խնայողութիւնն հարկ անհրաժեշտ է, եւ մարդկային կեանքը միայն ա՛յն ատեն կ'չահի եւ լաւագոյն չափագործութիւններ կ'ունենայ՝ երբ գիտնայ իմաստութեամբ մտսակաբարել։ Աւելորդ կ'համարինք հոս անտեսագիտութեան վրայ խօսիլ, վասն զի այդ չէ որ զմեզ աւելի կրնայ հետաքրքրել այս վայրկենիս։ Այսու հանդերձ պէտք է նկատողութեան առնել ժամանակը, որուն համար մանաւանդ մենք, մարդիկս, անտեսագէտ չենք եղած քնաւ։ Ամէն մի չոգ ի գործ կ'դնենք հարստութիւն դիզելու համար. տնտեսագիտական ի՛նչ պայմաններ որ կրնան գոյութիւն ունեցած ըլլալ, զանոնք ի գործ կ'դնենք միայն չահելու համար, վասն զի կ'կորչինք թէ հարստութեամբ միայն կրնանք լաւագոյն եղանակով ապրիլ։ Բայց դիզբախտութիւնն ա՛յն է որ ժամանակը չենք գիտեր չահագործել պէտք եղածին պէս. ժամանակին յարգը գիտնալ իմաստութեան վերին ատիճանին հասնիլ կ'նշանակէ։ Այս մասին պէտք չկայ շատ մը օրինակներով խօսիլ. քանի որ իւրաքանչիւրնիս եթէ քննելու ըլլանք մեր կեանքի բոլոր պայմանները, երեւոյթները, ուրիշ բան չպիտի տեսնենք բայց եթէ ժամանակի անմիտ վատնում մը։ Աչալուրջ ուսումնասիրութիւն մը, ինքնամփոփում մը բաւական պիտի ըլլայ լաւ մը հաստատելու թէ չափազանցութեամբ չէ որ կը խօսինք, այլ ճշտիւ, առանց աւելի կամ պակաս բան մ'ըսելու։ Ամէն բան որ մեզ կ'ընենք մեղ չանձնած ժամանակամիջոցին մէջ, երբ նպատակի մը չի ծառայեր, ուրիշ բան չէ ատիկա բայց եթէ ժամանակի սպանութիւն մը։ Առանց նկատողութեան առնելու կիրակի օրերը, որք հանգիստի օրեր են որպէս թէ, մեզ համար գործնական տուտութեան, յոգնութեան օրեր են, վասն զի անոնք իրենց նպատակին չեն ծառայեր, և եթէ ասոր պատճառն հասկնալ կ'ուզուի, ա՛յն է որ չենք գիտեր կեանքն իմաստուն պայմաններու տակ անցընել։ Եկեղեցական արարողութիւններն ինչ նպատակի կ'ծառայեն այսօր. պարզապէս ժամանակ սպաննելու։ Այո՛, չաքաթին անգամ մը երկար արարողութիւններու հանդիսատես ու ունկնդիր ըլլալ, բայց պատճառը, և ինչո՞ւ համար։ Ունի՞ն անոնք չինչ բան մը իրենց մէջ։ Եթէ ունին, լաւ. բայց ամէնէն համով կերակուրն իսկ օրքան ալ մեր քիմքին յարմարի, դարձեալ երկու երեք անգամ ուտուելէ յետոյ հրապոյր չազդեր մարդուն։ Այսպէս ալ եկեղեցական արարողութիւնները ո՛րքան ալ հոգեպարար ըլլան, ո՛րքան ալ հոգեշմարտ բան մ'ունենան իրենց մէջ, դարձեալ մարդը կ'ձանձրացնեն գուցէ։ Տաղաւար օրեր անչուտ եկեղեցիի արարողութեանց ներկայ գտնուած ըլլալու են ընթերցողները։ բայց կրնա՞ն անկեղծօրէն խոստովանիլ թէ ձանձրութիւն չեն զգացած անոնց լսկ երկարութենէն։ Մարդ միօրինակ, անչարժ չի կրնար 4—5 և աւելի ժամեր միևնոյն դիրքին մէջ մնալ. անպատճառ նիւթական յոգնածութիւն մը կուգայ վրան, և ո՛րքան սիրող մը եղած ըլլայ հոգեշմայլ ազդեցութեանց, դարձեալ կ'զգայ թէ ունկնդրելու և հանդիսատես ըլլալու փաթաքը տակաւ կ'նեռանայ և անկէ վերջ ո՛չ թէ կամաւ այլ ակամայ կ'մնայ ձանձրոյթի բեռան տակ ընկճուած։ Ատոնց փառաւորելու այս երկար տեւողութիւնը կարծեմ թէ այլ եւս աւելորդ է. նախնեաց պէս չենք կրնար մտածել այլ եւս. սովորութիւնն ալ ժամանակին հետ փոխոխութեան կ'ենթարկուի։

Այսօր, գաւառի մէջ ապրելու եղանակը բաւական դիւրին է, վասն զի քաղաքակրթութիւնն իր բաղմախառն կընճիռները չէ փոխագրած հոն. հետեւաբար, կարելի է հոն քանի մը դահեկանով ապրիլ առանց նեղուելու, և հետեւաբար մարդ հոն կրնայ երկար արարողութեանց ալ ունկնդրել՝ առանց ապրելու մասին մտածում մ'ունենալու։ Մեր նախնիք ալ այպէս էին, մանաւանդ տըգիտասիրութիւնը կ'նպաստէր արարողութիւն մը, երգ մը, չարական մը դնելը. իրարու ետեւէ եկած են անանձինք որոնք եկեղեցին խճողած են կարգ մ'ընթերցուածներով, արարողութիւններով, որոնք փոխանակ հոգեկան պէտք մը տալու մեզ, գուցէ ձանձրոյթ, տաղտուկ պատճառեն։

Ո՛վ ըսաւ թէ ամէն հին բան սիրելի է և հետեւաբար յարգելի կամ խնկելի։ Ի՞նչ հարկ մեզմէ բազում դարեր առաջ մտածող մարդոց պէս մտածել ինչ ինչ անհրաժեշտ հարցերու վրայ, անոնք տարբեր դարու զաւակ էին, մենք տարբեր։ Ամէն դարեր իրարու չեն նմաններ, նոյն իսկ օրերն անգամ և ժամերն իրարմէ տարբեր են, և ինչո՞ւ համար նոյն դարերուն, օրերուն կամ ժամերուն մէջ ապրողներն ալ տարբեր չըլլան. երբ կրծնահիրութեան ձեւին տակ ուզենք հիներէն չհեռանալ, այս պիտի նշանակէ թէ մենք անոնցմէ տարբերութիւն չունինք քնաւ, և երբ հիներուն պէս խորհիլ պէտք ըլլայ, փոխանակ կարգ մը ոգեմտներու և նախապաշարեալ մարդոց պէս խորհելու, խորհինք ողջմիտ մարդոց պէս։ Արարողութիւնները, որքան ալ երկար եղած ըլլան, վայրկենական տպաւորութիւն մը միայն կը ներգործեն, և անոնք ուրիշ նպատակ չեն նին բայց եթէ թուելնել կրօնքին բուն հոգին, մինչդեռ ապրեցնողն հոգին է. անոնք կեղեւի տեղ կ'ծառայեն, որք ժամանակին ընթացքին մէջ կ'չորնան ու կը թափթփին։ Ահա ասիկա եկած է որ անոնք անհրաժեշտ չնկատուին, և նոյն իսկ Օխտօս արարողութեանց գէշ աչքով կը նայէր, ու Հրէից կարգ մը մոլեռանդ սովորութիւնները կ'զատապարտէր, վասնզի մարդկային հոգիներուն պահանջումներն իրենց գոհացումն անոնց մէջ չէր գտներ, այլ սա՛ խօսքին մէջ, որ կարծես տակաւին նոր դուրս թռած է Օխտօսի չրթներէն. «Աստուած հոգի է և անոր երկրպագուներն ալ պէտք է հոգւով և ճշմարտութեամբ երկրպագեն»։ Արարողութեանց մէջ մարմինն զատ բան մը չկայ. ի զուր է հոգին փնտռել։ Արարողութիւնները իր յանցանքը կամ թերութիւնը ճանչնալ առաքինութեանց մեծագոյնն է. ո և է թերութեան կամ սխալի մէջ գտնուող մը բնաւ չի տեսներ ուրիշին թերութիւնը. անանկ որ եթէ մէկն համարձակի իր եղբօրն զգուշացնել զայն, պաշտպանութեան կ'սկսի։ Այս դերը կ'կատարէր, Գ. Զաւէն. բայց անհպատակ դեր մ'է այս. լաւ կ'ըլլայ որ ժողովուրդին թերութիւնը միտ իր երեսին զարնուի, որպէս զի ինքզինքն ուղղէ. տարբեր կերպով ուղղութեան բերել անկարելի է։ Լաւ պիտի ընես եթէ ժողովուրդին մէջ ապրած մեղսդիր գիտնաս զայն ուսումնասիրել պէտք եղածին պէս։

ՄԱՀԱՒԱՆ

ՄՆՈՒՆԴԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Գ.

ՆՈՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կ'տեսնեմ որ չատ չեզոքուած բան մ'է մարդկային կեանց միջին տեւողութիւնն ըսուածը, և անիկա ամէն տեղ, ամէն երկիր կ'փոխուի, երբեմն պակսելով, դուն ուրկէ ալ աւելնալով։ Այսպէս, 34 տարիքը Սպանիոյ մէջ կենաց տեւողութեան միջին թիւն է, 36ը՝ Պավիերայի մէջ, Աւստրիոյ, Բրատսիոյ և Իտալիոյ մէջ՝ 39, Քրանսայի մէջ՝ 43, Պելճիգայի և Զուիցերիոյ մէջ՝ 44, Անգլիոյ մէջ՝ 45, և Նորվեկիոյ մէջ՝ 50։ Աւոնցմէ ատ իրաւութիւնը մէկուսէ կ'ելնէ թէ աչխարհիս հիւսիսային կիսագունդին մէջ երկարակեցութիւնն հարաւէն հիւսիս կ'աճի, որով հիւսիսագնակ ժողովուրդներն երկար տարիներ կ'ապրին բազդատմամբ հարաւի ժողովրդոց։ Սէյլոնի մէջ 145 հատ հարիւրամաներ կ'ապրին այս միջոցին և Բէյրթաունի մէջ Անտա Զերլէյ՝ իր 122րդ տարին բոլորելու վրայ է։ Կ'փորձուի քննադատել թէ ծովային կլիման սովորաբար նպաստաւոր կեանքի երկարակեցութեան, այլ երկրի մը կլիման, դիրքը, բարեխառնութիւնը, վերջապէս ծովին մերձաւորութիւնը բաւական չեն կեանքի խընդիրը կատարելապէս լուծելու. երկարակեցութիւնը կարգ մը ուրիշ պայմաններէ ալ կախում ունի, և մարդոց ծերութեան անաւոր չրջանը կերպով մ'ուշացնելուն մէջ գիտական գաղտնիքներ գանուելու են, որք ծերութիւնն յամրանղող երեւոյթներու չուրջ ուսումնասիրութիւնէն ձեռք բերուած անգին իրողութիւններ են։ Եւ ծերութիւնն իսկապէս յամրանղող երեւոյթներ միայն կ'տեսնենք գիւաւորարար խանգարում ոսկրային բաղադրութեան և միւրոքային աւեր՝ անդամական գործարանները։ Երբեք հանդիպած չեմ անատնի մը, որուն անգամներն մարդուն չափ յամրանղի տկարանան, կիտուին, կամ թէ լուծուին և արդարև, մարդուս կեանքին մէջ չրջան մը կայ որ ատեն անոր ձեռքի և մանաւանդ ոտքի չարժունիները կ'ծանրանան, և այս՝ այնքան կ'կրկնուի որ կարծես բնախօսական օրէնք մը կ'ըլլայ որ տիղերքի ամէն կողմն ալ կ'ազդէ հաւասարապէս, թուլցընելով, կիտուելով, լուծելով մարդոց անդամները, և ծանրացնելով անոնց չարժունիները։ Ասոնկ երեւոյթ մը իր հասատատուն չարժառիթներն ունենալու է. այսքան այս երեւոյթին մէկուսութիւնը պէտք է փնտռենք կա՛մ մարմնոյ անդամներուն կազմած մանոներուն մէջ, որք չսնանելով, չմեծնալով, կ'թուլնան և պէտք եղածին չափ չեն կրնար կծկուիլ, և կամ ըսելու ենք թէ ծերութեան չրջանին մէջ, մարդոց ոսկրային կմախքն այժէ իյնալով, կամ իր բազադրութենէն ընտրուած տիպար կինը. միակ և ճշմարիտ առարկան իր սիրոյն։ Ինչ բան չպիտի զոհէր, անոր ա՛յնքան չնորհալի դիմագիծերուն վրայ գանելու համար վերոյիշեալ այն հիանալի գեաբերութիւնն որ կ'ոգեւորէր զինքն, հոն, Բազմիվէպի անկիւնը, այն մէկ լարուած հետաքրքրութիւնն որ որով մտիկ կ'ընէր իր ամէնէն չնչին խօսքերը, այն քաղցրութիւնը նայուածքին որ չնորհալի իմն կ'թառէր չրմունքին վրայ։ Ահ, այո՛, ամբողջ աչխարհ մը պիտի տա՛ր որպէսզի այդ մտերմութիւնը նորէն հաստատուած ըլլար իրենց միջեւ։ Բայց վարանում կ'ընեմ, այն գաղտնիքը չեմ գիտեր թէ ո՞ր աստիճան օգտակար պիտի ըլլար գարնէրուի խմորը չաքարախտի դարմանումին մէջ։ Բժիշկներու առաջին այս վորձը յաղողութեամբ պսակուելուս, չաքարաստուարութեան բաւական քանակ գտան գարնէրուի խմորէն։ Այնուհետեւ բժիշկներն երկրորդ փորձ մ'ալ ըրին. քանի որ՝ ըսին անոնք, գարնէրուի խմորը չաքարախտը կ'բուժէ, ուրեմն անկաս պիտի բուժէ միանգամայն արեան այն վէրքերն որք չաքարախտի մէջ երեւան կուգան և կամ այդ վէրքերուն յարձնան են։ Եւ անոնք տեսան թէ հոս ալ սխալած չէին, որովհետեւ գարնէրուի խմորը կ'բուժէր բոլոր արեան վէրքերը։ Ի վերջոյ ուրիշներ փորձեցին օրական 6 կամ 10 սուրճի դգալ գարնէրուի խմորով բուժել ծաղկախտի, կարմրախտի նման չատ մը միկրոբային հիւանդութիւններ, հիմնուելով սա հաստատուն իրողութեան վրայ թէ գարնէրուի խմորը՝ կամ աւելավարակ միկրոբներու դէմ տուած «թօքսին»ները խմորելով, զանոնք անվնաս մարմիններու կ'վերածէ, և կամ թէ անոր պատրաստած խմորէն հիւթը վնասակար միկրոբները կ'ջնջէ։ Վերջապէս, Մէչնիքօֆ կ'սպասուելիք զմեզ թէ սննդական գործարաններու մէջ դոյութիւն առնող մեծագոյն վնասակարներէն մին ալ սննդատար խողովակներուն մէջ հեղած արատրութիւններ են, միևնոյն մեր փչատաններն անվնաս միկրոբներ են։

Ասով ըսել չեմ ուզեր թէ ըստ երեւոյթին չատ անվնաս միկրոբներու, վնասակար միկրոբներ չեն չաղորդեր, ու մեզի անծանօթ պատճառներով ծերութեան չրջանին մէջ, անվնաս միկրոբներ տեղի կուտան նեխման միկրոբներու. ոըոցմով կ'լեցուին մեր անդնդական գործարանները։ Մէչնիքօֆ՝ թանկագին իրողութիւն մը մեզմով կ'հանէ. «Հիւծախտի մանրէները, կ'ըսէ, մինչեւ ոսկորները կ'հասնին և ատոնց մէջ կ'ստեղծեն նեխման կեդրոններ, այս մանրէներն իրաւ ըսած ինքնին անկարող են ոսկրային մարմինը չնչելու կամ լուծելու, բայց ատոնց՝ ոսկորներուն մէջ հեղած արատրութիւնները, գրգռիչ ազդեցութիւն մ'ի գործ կը դնեն հակայ բչիչներուն վրայ, որք կ'սկըսին կրծել կերալ լեցուած ոսկրային թերթիկները»։ Հիւծախտի միկրոբներէն զատ «աչքերու մէջ գոյացած վնասակար միկրոբներու թունաւոր արատրութիւնները ալ կ'մահեցնեն ծերերու ոսկորները»։ Ա՛նպէս որ ո՛վ որ ուղիքներու վնասակար միկրոբները կամ ատոնց գործ տուած թունաւոր արատրութիւնները չնչելու միջոցը գտնէ, ան պիտի չաչողի ատեն մը անվնաս պահել կմախքը։ Մէչնիքօֆ կ'ապահովցնէ մեզի թէ գտած է այս միջոցը։ բայց ներեցէք որ զայն չայտնեմ առ այժմ, բայարտիէ մէկ քանի կէտեր, որոց վրայ հիմնուած է գիտուն ատրդորին տեսութիւնը։ Շաքարախտ ունեցողները չեն կրնար այլեւ, գործ ձգել անունդի չաքարային մասը, որ խճողուելով այնտեղ, կ'թունաւորէ մեր մարմինը, նեխում, չարաչ, վերք ևայլն չատ քեր բերով։

Ըսել է թէ անունդի «խտօգարպիւռ»ի մասին չայտուելէն, չապառնէն վերք և նեխում չատ կրնայ։ Հետեւաբար, չաքարն այրող, խտօգարպիւռնեին սպառել կրցող նիւթերը պիտի չայողին չաքարախտը բուժելու։ Այս հետեւութիւնն արդարև չատ ճիշտ և չատ ալ տրամաբանական էր։ Եւ որովհետեւ տարբապէտները գիտէին թէ գարնէրուի խմորը, չաքարն ալքօլի վերածելով, զայն սպասելու, հասցնելու յատկութիւնն ունէր, թերչկներուն կ'մնար փորձել թէ ո՞ր աստիճան օգտակար պիտի ըլլար գարնէրուի խմորը չաքարախտի դարմանումին մէջ։ Բժիշկներու առաջին այս վորձը յաղողութեամբ պսակուեցաւ, չաքարատուարութեան բաւական քանակ գտան գարնէրուի խմորէն։ Այնուհետեւ բժիշկներն երկրորդ փորձ մ'ալ ըրին. քանի որ՝ ըսին անոնք, գարնէրուի խմորը չաքարախտը կ'բուժէ, ուրեմն անկաս պիտի բուժէ միանգամայն արեան այն վէրքերն որք չաքարախտի մէջ երեւան կուգան և կամ այդ վէրքերուն յարձնան են։ Եւ անոնք տեսան թէ հոս ալ սխալած չէին, որովհետեւ գարնէրուի խմորը կ'բուժէր բոլոր արեան վէրքերը։ Ի վերջոյ ուրիշներ փորձեցին օրական 6 կամ 10 սուրճի դգալ գարնէրուի խմորով բուժել ծաղկախտի, կարմրախտի նման չատ մը միկրոբային հիւանդութիւններ, հիմնուելով սա հաստատուն իրողութեան վրայ թէ գարնէրուի խմորը՝ կամ աւելավարակ միկրոբներու դէմ տուած «թօքսին»ները խմորելով, զանոնք անվնաս մարմիններու կ'վերածէ, և կամ թէ անոր պատրաստած խմորէն հիւթը վնասակար միկրոբները կ'ջնջէ։ Վերջապէս, Մէչնիքօֆ կ'սպասուելիք զմեզ թէ սննդական գործարաններու մէջ դոյութիւն առնող մեծա-

---

ԴՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻՑ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՀԵՆՐԻԿ ՍԵՆԿԷՒԻՒԻՉ (18)

ԲՈԼԱՆԻԵՍՔԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

ԱՒՍՏՐԻՆ ՄԱՍ. — Ր.

Վերադարձին հետեւեալ օրն իսկ, իրեն անսովոր վայելչութեամբ ու բծախնդրութեամբ մը հագուած, Բոլանիեսքի Հոմ Պանդոկը գնաց։ Ճամբան քալած ատեն, ամէն տեսակ մտածումներ կ'խուժէին ուղեղին մէջ։ Ինչ պիտի ըսէր, ինչ պիտի պատասխաներ, այս կամ այն պարագային մէջ։ Եւ մանաւանդ ինքնիրեն կ'հարցնէր թէ ի՛նչպիսի ընդունելութիւն մը պիտի ընէին իրեն։

—Շա՛տ անկեղծ պիտի ցոյց տամ ինքզինքս, կ'ըսէր իրեմի։ Մի՛չտ լաւագոյն և ամէնէն չայողակ ճամբան ա՛ս է։

Թիչ ատենէն պանդոկին դուռը հասաւ։ Սիրտը կ'զարնէր արագ արագ։

—Եթէ դուրս ելած ըլլա՞ն, խորհեցաւ։ Այցաքարտս ձգելէս վերջ պիտի տեսնամ թէ իրա՛ւ Բլավիսքի իբր պարտականութիւն ինծի փոխադարձ այցելութիւնն պիտի տա՛յ։

Բայց դռնապանը տեղեկացուց իրեն թէ Մ. Բլավիսքի իր տունը կը գտնուէր։ Ներկայացնել տուաւ այցաքարտը, և մէկ քանի վայրկեան վերջ, իրմէ խընդրուելն վեր ելլել։ Բոզմիվէնի նախկին սեփականատէրը, իր գրասեղանին առջեւ նստած, գրելու զբաղած էր։ Երկայն ծըխաքող մը բերանը, մերթ ընդ մերթ ծուխի թանձր ոլորաներ կ'արձակէր։ Բոլանիեսքին տեսնելուն, կէս մը դարձաւ, և ոսկի եղերքով միակոցին մէջէն ակնարկ մը նետելով անոր վրայ.

—Բարե՛ւ, բարե՛ւ, պոռաց, մտի՛ր, հոս եկուր։

Երիտասարդը խոնարհեցաւ։

—Պիւքասքիէն իմացայ որ Վարչաբախէք, ըսաւ, և որոշեցի ձեզ գալ մատուցանելու համար յարգանքներս։

=Ախիկա չա՛տ լաւ, խօսքը մէջերնիս, չէի սպասեր ատոր, որովհետեւ մեր վերջին տեսակցութիւնը չա՛տ դառն եղած էր... և ասկից քու պակասութեամբդ, ա՛յո քո՛ւ պակասութեամբդ։ Բայց վերջապէս, քանի որ առաջին վերադարձողը դուն ես, անչուշտ կ'ըլլամ անցեալին մասին, և կ'հաւանիմ, իբրև ընտանիքի պետ, բազումներս քանալ քեզի։

Այս խօսքին հակառակ, իրականութիւնն այն էր որ Բլավիսքի կ'բաւականանար միայն սեղանին վրայ մատներուն ծայրն իրեն երկնցնելով։ Բոլանիեսքի կ'խորհէր մեկուսի.

—Սատանան զիս տանի, եթէ քեզ տեսնելու համար է որ եկայ հոս, և եթէ քու ներողամտութեանդ ամենափոքր պէտք ունիմ։

Բայց, բարձրաձայն, հարցուց.

—Այսպէս ուրեմն դուք վերկնականապէս Վարչաբա՞ հաստատուած էք։

=Այո՛։ Եւ պէտք է ըսեմ թէ ես, հին չինական, արչայոյին հետ արմնամարտ վարժուած՝ դաշտային հազարումէկ աչխատութիւններով պարապելու համար, ձեր քաղաքին մէջ ինքզինքս օտար կ'զգամ։ Բայց, վերջապէս, մինչեւ կրնա՞յ մէկու մը փակուած պահել աղչիկս։ Ա՛հ, գիտե՞ս, կեանքը զոհողութիւններու չարք մ'է միայն։

«Վարպե՛տ սուտրուց» կ'խորհէր Բոլանիեսքի։ Բայց և այնպէս, չէ՛ր մտիկ բնաւ անոր, իր ուշադրութիւնն ուրիշ տեղ կեդրոնացած էր։ Այն սենեակն ուր ծերուհին կը հիւրընկալէր զինքը, կ'հաղորդակցէր յարակից սենեակի մը հետ որուն դուռը բաց կ'մնար։ Երիտասարդը չարունակ դէպի այդ դուռը կը դարձնէր իր նայուածքը։ Անտարակոյս հո՛ն էր Մաուի սո՛ւրբ վայրը, դեռատի աղջիկն անշուշտ կ'կաղամաղկէր ներկայանալու։ Ծուզում, զոր ծաղրելի կ'նկատէր, զինքը պինդ կը սեղմէր։ Վերջապէս, հարցուց վճռական չեշտով մը.

—Հաճոյքը չպիտի՞ ունենամ տեսնելու Օրիորդը։

=Մաուի գնաց այցելել իմ այս առտու վարձած յարկաբաժինս։ Հոսկէ երկու քայլ անդին է, մէկ վայրկեանէն միւսը՝ կ'սպասեմ իրեն։ Երեւակայէ, ճչմարիտ հանգըստութիւն, ոսկի վանդակ մը։ Աչխատութեան սենեակ մը պիտի ունենամ և նըկարան մը..., Մաուի իր սենեակը պիտի ունենայ. իրաւ է թէ ճաչասրահը քիչ մը մութ է... բայց, ատոր փոխարէն, սալոնը... գոնար մ'է...։

Ծերուհի, սկսաւ կարգով թուելէ իր վարձած յարկաբաժնին բոլոր առաւելութիւնները, խօսքերու և չարժառիթերու յորդառատութեամբ մը ուր ա՛յնքան լաւ կը ճանչցուէր ամէն տեղափոխութենէն հանդոյգ զգացող հին մանուկը, բայց նաև պզտիկ վարպետը, եսասէրը, գոհ ժպտելով ընդնդմարած վայելքներուն։

—Հալիւ հոս հասած, իսկոյն տեղս գտայ, կ'չարունակէր հաճութեամբ։ Ոչով-հետեւ կ'ճանչնամ իմ պզտիկ բոլոնիական Բարիզս։ Օ՜հ, օ՜հ, Վարչաբա և ես վաղեմի բարեկամներ ենք։

Հագուստի թեթեւ քաւբռտուք մը քովի սենեակին մէջ, երկուքին ականջն ալ լարել տուաւ դէպի այն կողմը։

—Անտարակոյս Մաուին է, ըսաւ Բլավիսքի։

Եւ կանչեց զայն.

—Դո՞ւն ես, աղջիկս։

=Ես ինքս, հա՛յր, պատասխանեց երիտասարդ և թարմ ձայն մը։

—Եկո՛ւր ուրեմն, այցելո՛ւ մ'ունիմ։ Մաուի երեւցաւ սեմին վրայ։ Երիտասարդը տեսնելուն, զարմացման արտայայտում մ'ունեցաւ դէմքին վրայ։ Բոլանիեսքի ուսքի եղած էր։ Աղջկան ուղղեցաւ և ձեռքն երկնցուց անոր։ Ծըրտին, բայց քաղաքավար, Մաուի իր մատներուն ծայրը դրաւ երիտասարդին ձեռքին մէջ։ Ծեծուկ հօրը դարձաւ, և խօսքը անոր ուղղելով որպէս թէ մինակ եղած ըլլայն,

—Տեսայ յարկաբաժինը, ըսաւ, վայելուչ և զուարթ երեւցաւ ինծի։ Միայն կ'վախնամ թէ փղոցը չատ աղմկալից ըլլայ։

=Բոլոր փողոցներն աղմկալից են, ըսաւ Մ. Բլավիսքի։ Անչո՛ւշտ, ա՛յ գիւղը չե՛նք։

—Այո՛, իրաւունք ունիք, ներողութի՛ւն, սիրելի հա՛յր։ Թո՛ղ տուէք ինձ հիմակ որ երթամ գլխարկս հանեմ։

«Ա՛ւ չպիտի գառնայ» կ'խորհէր Բոլանիեսքի սրտնեղութեամբ։ Սակայն Մաուի եկաւ նորէն, սանտրով անգամ մը կոկուելէն վերջ սև մազերը։

—Ձեզ անհանգիստ չեմ ըներ, հէ՞, հարցուց։

=Ամենեւի՛ն, պատասխանեց հայրը։ այսուհետեւ, Սիթաս և ես, ա՛լ գործի վրայ խօսելու պէտք չունինք, ինչ որ գիս չա՛տ կ'ուրախացնէ. պարտը միայն քաղաքավարութեան համար եկած է մեզ տեսնելու։

Բոլանիեսքի զգաց որ կ'կարմրէր. իսկոյն խօսակցութիւնը ուրիշ նիւթի վրայ գարձուց։

—Ռայխենալէն կուգա՞մ, ըսաւ, այս անգամ խօսքը Մաուին ուղղելով. Տիկին Լմիլի չատ մը սիրուն բաներ չանձնարարեց ինձ՝ ձեզ համար. Լիքը քա՛ւ նմանապէս։ Եւ ա՛յս է ինչն այն պատճառներէն որոնք ինձ համարձակութիւնը տուին գալ ձեզ մատուցանելու իմ յարգանքներս։

Ծրտին վերապահութեան արտայայտումն որ կ'պատէր դեռատի աղջիկը, անհետացաւ վայրկեան մը դէմքին վրայէն։

—Իմիլին, յարեց, ինձ տեղեկացուց մեր պզտիկ բարեկամուհիին նոր տագնապը։ Ինչպէս է հիմա։

=Շնորհիւ Աստուծոյ, իր առջի հիւանդութեան մէջ չէ՛ ինկած նորէն։

—Անհամբեր նամակի մը կ'սպասեմ։ Թերեւս նոյնիսկ եկած է արդէն. բայց Էմիլի, չգիտնալով, Բոզմիվէնի ղրկած ըլլալու է նամակը։

=Պատուախնդիր քեզի պիտի ղրկեն նորէն այդ նամակը, ընդմիջեց Բլավիսքի։ Հրաման ըրի որ ամէն ինչ կանոնաւորապէս հոս մեզի ղրկուի։

—Ա՛լ դիտաւորութիւն չունի՞ք զիս վերադառնալու։

=Ո՛չ, ա՛լ չպիտի երթանք հոն, պատասխանեց Մաուի, օրուն նայուածքն իսկոյն խորհուրդ անտարբերութեան արտայայտութիւն մ'առաւ։

Մէկ քանի վայրկեան լուռ մնացին։ Բոլանիեսքի՝ աչքերը դեռատի աղջկան աչքերուն վրայ սեւեռած կ'մնար, ներքին խորին պայքարի մը նշաւակ։ Բայց անոր՝ իր վրայ ներգործած հրապուրանքը կ'յաղթէր բոլոր իր դատողութիւնները։ Իրա՛ւ հոս էր իր կողմէ երազուած խէալը. բոլոր կիներուն մէջէն ընտրուած տիպար կինը. միակ և ճշմարիտ առարկան իր սիրոյն։ Ինչ բան չպիտի զոհէր, անոր ա՛յնքան չնորհալի դիմագիծերուն վրայ գանելու համար վերոյիշեալ այն հիանալի գեաբերութիւնն որ կ'ոգեւորէր զինքն, հոն, Բազմիվէնի անկիւնը, այն մէկ լարուած հետաքրքրութիւնն որ որով մտիկ կ'ընէր իր ամէնէն չնչին խօսքերը, այն քաղցրութիւնը նայուածքին որ չնորհալի իմն կ'թառէր չրմունքին վրայ։ Ահ, այո՛, ամբողջ աչխարհ մը պիտի տա՛ր որպէսզի այդ մտերմութիւնը նորէն հաստատուած ըլլար իրենց միջեւ։ Բայց վարանում կ'ընեմ, այն գաղտնիքը չեմ գիտեր թէ ո՞ր աստիճան օգտակար պիտի ըլլար գարնէրուի խմորը չաքարախտի դարմանումին մէջ։ Բժիշկներու առաջին այս վորձը յաղողութեամբ պսակուեցաւ, չաքարատուարութեան բաւական քանակ գտան գարնէրուի խմորէն։ Այնուհետեւ բժիշկներն երկրորդ փորձ մ'ալ ըրին. քանի որ՝ ըսին անոնք, գարնէրուի խմորը չաքարախտը կ'բուժէ, ուրեմն անկաս պիտի բուժէ միանգամայն արեան այն վէրքերն որք չաքարախտի մէջ երեւան կուգան և կամ այդ վէրքերուն յարձնան են։ Եւ անոնք տեսան թէ հոս ալ սխալած չէին, որովհետեւ գարնէրուի խմորը կ'բուժէր բոլոր արեան վէրքերը։ Ի վերջոյ ուրիշներ փորձեցին օրական 6 կամ 10 սուրճի դգալ գարնէրուի խմորով բուժել ծաղկախտի, կարմրախտի նման չատ մը միկրոբային հիւանդութիւններ, հիմնուելով սա հաստատուն իրողութեան վրայ թէ գարնէրուի խմորը՝ կամ աւելավարակ միկրոբներու դէմ տուած «թօքսին»ները խմորելով, զանոնք անվնաս մարմիններու կ'վերածէ, և կամ թէ անոր պատրաստած խմորէն հիւթը վնասակար միկրոբները կ'ջնջէ։ Վերջապէս, Մէչնիքօֆ կ'սպասուելիք զմեզ թէ սննդական գործարաններու մէջ դոյութիւն առնող մեծա-

(Շար.)

քանակ միկրոբներն և ասոնց արձակած թունաւոր արտադրութիւնները ջնջելը, կամ բոլորովին անվնաս մարմիններու փոխելն անհնարին բան մը չէ, միայն թէ անիկա այս պարագային փոխանակ գաւաթջուրի խմորին, կ'գործածէ կաթնային թթու յառաջ բերող խմորը։ Մէչնիքօֆ սապէս կ'խօսի. «Բրօֆէսէօր Մասօն, Ժընէվէն ինծի ղրկեց տեսակ մը մածուն որ պատրաստուած էր պուլկարական խմորով մը և կ'պարունակէր խոշոր պասիլ մը, որ մարդուն աղիքին մէկ ծայրէն մինչև միւսը կրնար անցնիլ, առանց աւրուելու, այսինքն առանց իր զօրութենէն բան մը կորսնցնելու։ Այս պասիլը կ'գտնուի այն մածունին մէջ զոր Պուլկարք մեծ քանակութեամբ կ'սպառեն, այնպիսի տեղ մը, որուն բնակչաց երկարակեցութիւնը հռչակ հանած է։» Մէչնիքօֆ թանկագին իրողութիւն մը մէջտեղ կ'հանէ, հաստատելով թէ մածունը, նամանաւանդ շատ թթու մածունը ծերութեան շրջանին մէջ սովորաբար մարդոց աղիքներուն մէջ տուն տեղ շինող վնասակար միկրոբները կ'ջնջէ, կամ անոնց թունաւոր արտադրութիւնները խմորելով մարմնոյն անվնաս ձևի մը կ'վերածէ զանոնք։ Այս պատճառաւ բնական է որ սննդառութիւնն աստիճան մը կ'ապահովի, և հաւանաբար ծերութեան աղետալի շրջանը պահ մը կ'հեռանայ մեզմէ, և հետևաբար մենք սովորականէն աւելի երկար կ'ապրինք։ Արդ. ուրեմն ազնիւ բարեկամներս թող փութան մածուն ուտելու, այլ թէ որքա'ն պիտի օգտուին անոնք ասկէ, և կամ ո'ր աստիճան ստոյգ պիտի ելլան մածունին վերագրած այս աղուոր յատկութիւնք, ասոնք ժամանակի խնդիրներ են պարզապէս։

Փ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

ՎԵՐՋ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ ԾՈՎԻ ՈՒ ՑԱՄԱՔԻ ՎՐԱՅ

ԼՈՒՐԵՐՈՒՆ ՍՈՎԸ

Երէկ, Կիրակի, բացարձակապէս հեռագիր չկար պատերազմի դաշտէն։ «Բորդ Արթուրի տորմիղը դուրս չելաւ։ Ճապոնցիք նոր յարձակում մը կ'պատրաստեն բերդաքաղաքին վրայ։ Քուրոբադքին իր դիրքերը կ'ամրացնէ։ Օեամա նոր ճակատամարտ մը կ'պատրաստէ։» Չգիտենք քանիերորդ անգամն ըլլալով կ'կարդանք նոյն ձևն առած այս «լուրերը»։ Գիշերուան ընդունուած հեռագիրներն ա'լ աւելի ոչինչ են քան ցերեկուանները։ Թերևս նորութիւններ իմանանք շաբթուս մէջ. մանաւանդ որ Ցարն ու Ցարուհին, իրենց հետ ունենալով գահաժառանգն ու Ալեքսիս մեծ—դուքսը, Ռեվալ գացին, ուր Նիքոլա Բ. հանդիսաւոր «Երթաք բարով»ը պիտի ըսէ Պալթիկի նաւատորմին, որ կ'երևի թէ այսօր (Բշ.) պիտի մեկնի, հետ. թողլով Օրէլ նոր զրահաւորը, որ նորոգուելու վրայ է դեռ։ Ռուսիա պատերազմը խստիւ պիտի շարունակէ, և ա'յն աստիճան մտիկ պիտի չընէ հաշտութեան խօսքերուն որ Լորտ Լէնստաուն, Իրաւաբարութեան ու խաղաղութեան միջազգային Ընկերակցութեան մասնախմբին կողմէ իրեն ուղղուած խնդրագրին պատասխանելով, կ'մերժէ Ընկերակցութեան առաջարկը թէ Անգլիա, միւս Տէրութեանց հետ համաձայն, հրաւէր կարդայ Ռուսիոյ և Ճապոնի' թշնամութիւնները դադրեցնելու. զի, կ'ըսէ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարը, այսպիսի դիմում մը անպատեհ պիտի ըլլար, քանի որ պատերազմիկներէն ո'չ մին միջնորդութիւն կ'խնդրէ։

Այսու հանդերձ, Մ. Արևելքի պատերազմը քաղաքական ու դիւանագիտական կողմ մ'ունի միշտ, եթէ ոչ ուրիշ պատճառաւ, գէթ Չինու Կառավարութեան ու Ժողովրդին բացառիկ դիրքին բերմամբ, և Բեդերսպուրկի կառավարական պաշտօնաթերթն այս Շբթ. օրն հրատարակեց Նիքոլա Բ.ի մէկ հրամանագիրը, որով դիւանագիտական ճիւղ մը կ'հաստատուի ընդհանուր սպարապետ Զօր. Քուրոբադքինի բանակատեղին մէջ։ Մինչև ցարդ, Քուրոբադքին միայն զինուորական գործերուն կ'նայէր, ամէն դիւանագիտական խնդիր Ալեքսէյէվի թողլով։ Կայսեր հրամանագրով, Քուրոբադքին այսուհետև ինք պիտի վարէ նաև իր բանակին վերաբերեալ քաղաքական խնդիրները։ Ուրեմն, Նիքոլա Բ. կ'հաստատէ որ Քուրոբադքին այսուհետև ըստ ամենայնի անկախ ըլլայ Մանչուրիոյ Փոխարքայէն։ Ծայրագոյն ճիգեր կ'ըլլան ուտեստեղէն մտցնելու Բորդ Արթուր։ Յառաջագոյն, թէ' նեղուցէն ներս կ'մտնէին պաշարաբարձ նաւերը, և թէ Աղաւնեաց ծոցէն։ Այս վերջին կէտը Ճապոնցիք այնքան ամրապէս գրաւած են և բերդաքաղաքին պաշարումն այնքան իրական դարձուցած, որ Չինացիք և ուրիշներ չեն համարձակիր այն կողմէ մտնելու. բայց որովհետև նեղուցին բերանն ականներ կան լեցուն և բերդապահ զօրքերը շատ մօտ եկող ճապոնական նաւերուն վրայ կրակ կ'ընեն, ճապոնական հսկողութիւնն հոն այնքան հեռուանց ի գործ կ'դրուի որ չինական մանր մունր նաւեր ուշադրութենէ կ'վրիպէին, մանաւանդ երբ գիշերային հովէն օգտուելով ելք և մուտ ընէին։ Լիաօ-Դունկի ծովածոյն յաճախող ճապոնական թորփիլահալածներ բռնեցին անգլ. շոգենաւ մը որ ուտեստեղէնով լեփ լեցուն կ'աշխատէր Բորդ Արթուրի նեղուցէն ներս մտնել։ Գործը շատ վտանգաւոր էր Անգլիացիին համար, բայց դրամը գործին դժուարութիւնները մոռցնել կուտայ այսպիսի արկածախնդիր նաւապետներու համար, որք ճարտարութեան ու քաջագործութեան յատուկ մասնագիտութիւն մ'ըրած են «պաշարման շղթային խզումը»։ Անգլ. Թերթ մը կ'ըսէ թէ ճարտարութեան այս ճիւղին մէջ համբաւեալ էր հանգուցեալ Հօպարթ փաշա, որ երբ պարզ նաւապետ մ'էր տակաւին, քանիցս խզեց անցաւ Հիւսիսայիններուն նաւային պաշարման գիծը, և Հարաւայիններուն նաւահանգիստներէն Նիւ Օրլէանսի բամբակի թանկագին բեռներ բեռցած, փախաւ և տարաւ Լանքաշիրի սովալլուկ մանարաններուն, և ի դարձին, զէնք և ռազմամթերք բերաւ Հարաւայիններուն։ Ներկայ պատերազմին մէջ ալ համբաւաւոր եղաւ այն անգլ. նաւապետն որ ճապոնական շոգենաւով մը ռուսկեղրամի ահագին մթերք մը բերաւ մօտեցուց Ճափոն՝ Վլատիվոստոքի ռուս նաւաբաժնին աչքին տակ՝ անոր փայլուն և գործօն օրերուն մէջ, երբ ահ ու սարսափ կ'ձգէր Ճափոնի ջուրերուն վրայ։ Ռեշիտէլնիի ռուս նաւապետն ալ հռչակ հանեց, քանիցս Բորդ Արթուրէն Նիւ Զուանկ երթալ գալով, կարևոր թուղթեր փոխադրելով, մեկնած ատեն հիւանդներ ու վիրաւորներ փախցնելով, և դարձած պահուն ռազմամթերք ներածելով, մինչև որ Ճապոնցիներուն վրէժը գրգռեց, որք եկան չինական նաւահանգստի մէջ բռնեցին իր նաւը, բայց ոչ զինք։ Երբ պատերազմական գործողութեանց մանրամասնութիւններն հրատարակուին, տակաւին ունինք լսել բազում դրուագներ սոյնօրինակ քաջագործութեան, բայց մանաւանդ ի նպաստ Ռուսաց. զի անոնք են կամ անոնց կուսակիցներն որ կ'ապրին Թօկիոյի ճանկերուն մէջէն, ու չեն բռնուիր ճապոնական ցանցերէն։ Ճապոնցի նաւային տեղակալներն որք իրենց թորփիլանաւերով գիշեր ատեն այնքան յանդուգն գործեր կատարեցին՝ արդարև խիզախութեան ու անվեհերութեան արդարացի համբաւ շահեցան, կ'ըսեն անգլ. թերթերը, բայց «blocus runnerները» (պաշարումը խզողները) շատ հեղ հասարակ նաւապետներ են, մինչև անգամ չինական առագաստանաւերու վարպետներ, որք Չինացիներէն չսպասուած յանդգնութեամբ մը, դրամի սիրոյն համար, անմնկ գործեր կ'կատարեն երբեմն որք եթէ զինուորականներու ձեռամբ փորձուէին՝ իբր քաջութեան արարքներ պիտի հռչակուէին ու վարձատրուէին։

Փոխադրութեանց խնդիրն երկու կողմին ալ մեծագոյն զբաղումն է։ Ճապոնցիք այնպէս կ'ընեն որ Մանչուրիոյ մէջ կռուիլը Ճապոնի մէջ իսկ կռուելու չափ կ'դիւրանայ իրենց։ Գալով Ռուսներուն, ահա' Ռուս Կառավարութեան զեկուցածն Հոկտ. 1 թիւով.—«Սիպերիոյ երկաթուղիին վակոնները պիտի աւելցուին ի մօտոյ, վայրաշարժեր և շոգեկառքեր առնուելով և ղրկուելով եւրոպեան Ռուսաստանի մէջ բանող երկաթուղիներէն։ Կառախմբոց կողմնակի հանգրուաններն ալ աւելցան։ Ճեպընթացով Մոսքուայէն Խարպին ուղևորութիւնն այժմ 15 օր միայն կ'տևէ։ Ապրանքի կառախումբերն այժմ դիւրաւ կրնան վերածուիլ զինուորական կառախմբերու, և ճամբորդի կառախումբերուն չափ արագ կ'երթան։ Սիպերիայէն եկող կառախումբերը կողմնակի հանգրուաններուն մէջ կ'սպասեն որ Եւրոպայէն եկող զինուորական կառախումբերն անցնին։ Այս պայմաններուն մէջ ահա տեղի պիտի ունենայ Զօր. Կրիբբէնպերկի Բ. Բանակին փոխադրումը։ Շուրջպայքալեան գիծն յոյժ կարևոր պիտի ըլլայ ձմեռը, երբ այն մեծ լիճը կ'սառի, և երկաթներ կ'դրուին սառերուն վրայ։ Շուրջպայքալը բանիլ սկսելուն պէս, ցուրտին ահն ու սարսափը պիտի փարատի, և Սերեթենսկի կայարանն իր կարևորութիւնը պիտի կորսնցնէ։ Շնորհիւ ճանապարհաց նախարար Խիլքով իշխանին, բանակին Մ. Արևելք փոխադրումը մեծապէս դիւրացաւ։ Շուրջպայքալեան գծին շինութիւնը փառք մը եղաւ ճարտարագէտներուն, ինչպէս և ուրիշ աշխատաւորներուն համար։»

Միւս կողմէ, Ճապոնցիք կ'ըսեն որ եթէ Շուրջպայքալի գիծը շինուեցաւ, Սիպերիոյ երկաթուղիին գործն ուրիշ կերպով ծանրացաւ. զի Մանչուրիոյ ռուս բանակն առաջ իր ուտեստին մեծ մասը կ'հանէր երկրէն և Նիւ Զուանկի ճամբով Չինաստանէն, մինչ Մանչուրիոյ ամէնէն բարեբեր հովիտն ու լեռնադաշտն այսօր Ճապոնի ձեռքն են, և բաց աստի, բովանդակ ռուս բանակը զրկուած է ծովի ճամբով ո' և է ուտեստեղէն ընդունելու կարելիութենէն։ Գալով այն ցամաքային սահմանագծին ուրկէ չինական փոխադրութիւններ կրնան ըլլալ, վարի կողմերը Զօր. Օքու և վերի կողմը չինացի սպարապետ Մա գոցած են աւելի կամ նուազ։ Ռուսերը պէտք ունին առաջուընէ աւելի կառախումբ յատկացնելու բանակին մատակարարական ճիւղին, որով դարձեալ տրամադրելի կառախումբ շատ չի մնար զօրաց և ռազմամթերքի փոխադրման համար։ Ճապոնի բանակին Ամերիկայէն ուտեստեղէն, զգեստեղէն և զանազան կազմածք բերող մեծ շոգենաւերն այժմ ուղղակի Նիւ Զուանկ կ'ղրկուին, և հոն կ'պարպուին։

ՌՈՒՍԵՐՆ ԵՒ ՄՈՒԿՏԷՆԻ ԴԱՄԲԱՆՆԵՐԸ.—Զօր. Քուրոբադքին կ'հեռագրէ ի Բեդերսպուրկ. «Չինու Կառավարութեան գանգատին վրայ թէ մեր զօրքերը Մուկտէնի մէջ Կայսերական դամբաններուն նուիրական ծառաստանին ծառերը կ'կտրեն, այցելեցի այդ ծառաստանն և տեսայ որ անհիմն է եղած գանգատը։ Մեր զօրքերը դպած իսկ չեն այն դարաստանին ծառերուն, որուն մէջ դամբաններ և զէնքեր կան։ Դրան առջև կ'կենան մեր պահակները, որք մարդ ներս չեն թողուր։ Դամբաններուն պաշտպանութեան հսկող Չինացի պաշտօնեաներուն հարցուցինք, որք բնաւ դժգոհութիւն չունին մեր զօրքերէն։ Բանակին մնացած զօրքերուն մօտ, գլխաւորապէս Հուն Հօի ձախ կողմը մէկ քանի երկոտասնեակ ծառեր կտրուած են, կռուի բաց դաշտ մ'ունենալու համար։ Նոյնպէս հին ճամբան նորոգելու առթիւ կայսերական դամբաններուն ծառաստանին շրջակայ վայրերէն ալ բաւական թուով ծառեր կտրուած են։ Զօր. Շդաքէլպէրկ ճամբուն համար այդ ծառերը կտրել տալէ առաջ, դամբանները պաշտպանող պաշտօնէից կարծիքն առած էր այս մասին, որք խնդրած էին Ծառաստանին շրջափակին մէջէն ծառ չկտրել։ Չինու Կառավարութեան գանգատը բացայայտելու համար պարտիմ ըսել նաև թէ Ֆուլինի կայսերական դամբաններն անխնամ թողուած և շրջապատին շատ տեղերն ալ փլած են։ Չինացիներու պատկանող ձիեր և ջորիներ պատին փլած տեղերէն ներս մտնելով կ'արածէին նուիրական դարաստանին մէջ։ Ասկէ զատ, տեսայ նաև Ֆուլյամա անուն մանչու մը որ երկար ատենէ ի վեր պահապանն էր նուիրական դարաստանին, այժմ բանտարկուած է դարաստանէն ծառ կտրելով Մուգտէնի բնակչաց ծախելուն համար։»

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԱԾ.— Բըթի Բարիզիէնի Բեդերսպուրկի թղթակիցը հետևեալը կ'հեռագրէ.— «Տեսակցութիւն մը ունեցայ ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Զօր. Մուլէնի հետ։ Զօրավարին կարծիքը սա է թէ մեծ բան մը չէ ճապոնական ռազմավարութիւնը։ Զօր. Քուրօքի պիտի պաշարուէր Լիաօ Եանկի առջև, եթէ Զօր. Քուրոբադքին իր պահեստի զօրքերը Լիաօ Եանկ ձգած չըլլար, և հեռացուցած չըլլար Օրլովի զօրաբաժինը, և եթէ անոր օգնէր։ Զօր. Մուլէն դիտել կուտայ թէ Զօր. Քուրօքի երբ իր պաշարողական շարժումն ի գործ կ'դնէր, սխալ գործեց Դայցէ գետն անցնելով բաժնուելով ճապոնական բանակէն։ Անկարելի է իրարու հետ բաղդատել 1870ին Գերմանացիներուն կատարած խիզախ յառաջխաղացութիւնն և հիմա Ճապոնցիներուն կատարած վարանոտ և յամր յառաջխաղացութիւնը։ Վերջիններուն ձեռք բերած յաջողութիւնը պարզապէս պատահական է, մի միայն արդիւնք զօրքերուն հիանալի յատկութեանց։ Զօր. Մուլէն կը կարծէ թէ պատերազմն երկու տարի պիտի տևէ առ առաւելն։»

ԱՐՏԱՔՍՈՒԱԾ ՃԱՊՈՆՑԻՆԵՐ.— Ստանտարտի թղթակիցը հետևեալը կ'հեռագրէ Պերլինէ Հոկտ. 5 թուով.— Երկու կառախումբ հասան հոս 700 Ճապոնցի պարունակող, որոց 343ը կին և տղայ էին։ Այս փախստականներէն մեծագոյն մասը Սիպերիայէն կուգայ, ուրկէ արտաքսուած են պատերազմին պատճառով։ Ճապոնական դեսպանն և Պերլինի ճապոնական գաղթականութեան շատ անդամներ կայարան հաւաքուած էին դիմաւորելու համար իրենց հայրենակիցները։ Փախստականք և իրենց հայրենակիցները «պանզա՜յ» գոչեցին։ Մէկ քանի վայրկեան մնալէ վերջ կայարանը, Պրէմէն մեկնեցան, ուրկէ նաւ պիտի նստին և դէպ ի Ճափոն ճամբայ պիտի ելնեն Հոկտ. 20ին։ Հոկտ. 11ին 115 փախստականներ ալ պիտի գան և Համպուրկէ նաւ պիտի նստին։

ՎԼԱՏԻՎՈՍԴՈՔ.— Նօվօյէ Վրէմիայի Վլատիվոստոքի թղթակիցն հետևեալը կը հեռագրէ իր թերթին Սեպտ. 5 թուով.— «Վլատիվոստոքի պահապան զօրքերն ու բնակիչները կ'սպասեն որ Ճապոնցիք մօտերս յարձակում մ'ընեն քաղաքին վրայ, որովհետև ծովակալ Քամիմուրա իր նաւաբաժինով մօտերը կ'շրջի։ Ոմանք կը կարծեն թէ ճապոնական նաւաբաժինը պիտի բաւականանայ ցոյց մ'ընելով, իսկ ուրիշներ ալ կ'ըսեն թէ քաղաքը պիտի պաշարուի։ Բաւական ժամանակէ ի վեր պաշարման վիճակ հրատարակուած է և մեծ գործունէութիւն կայ ամրոցներուն և մարտկոցներուն մէջ։ Վլատիվոստոքի ամրոցները բաժնուեցան ցամաքային և ծովային ամրոցներու։ Ամրոցին հրամանատար Զօր. Վօրոնէժ արտօնեց Պուրպօնի իշխանն և ձեր թղթակիցը՝ պտըտիլ քաղաքին ամրութեանց ամէն կողմերը, և ընդհ. Սպայակոյտէն հարիւրապետ Վիզէվսքիի պաշտօն յանձնուեցաւ հարկ եղած բացատրութիւնները տալու։»

*** Վլատիվոստոքէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ուտելիքի գինը շատ սուղցած է, այնպէս որ հարկ եղաւ որոշ սակագին մը հաստատել, որուն հակառակ գործողները սաստիկ պիտի պատժուին։ Չինացի վաճառականք իրենց գործերով կ'զբաղին. քաղաքին սովորական երևոյթը փոխուած չէ, և սպաներու կիներն և պատերազմին սկիզբը քաղաքէն ուրիշ մեկնողներ դարձած են Վլատիվոստոք։ Ամսոյս վերջը պիտի դադրի Ամուրի վրայ նաւային երթևեկը։ Ոսկիի հանքերուն մէջ աշխատութիւնք սահմանափակ են։

ԴԻՊԷԴ.—Անգլ. արշաւախմբին առաջին մասը Քարօլա հասաւ. շատ նեղուեցաւ ցուրտէն, բայց մահ չպատահեցաւ։ Լհասայի մէջ կնքուած անգլեզ-թիպէթական դաշնագիրը չէ ստորագրուեր չինացի Ամպանէն, որովհետև Բեքինի իշխանութիւնք պէտք եղած հրահանգը տուած չեն դեռ։

*** Լոնտոնէն պաշտօնապէս կ'ծանուցուի թէ Հնդկաստանի փոխարքան տակաւին վաւերացուցած չէ անգլեզ-թիպէթական դաշնագիրը, և թէ անոր պայմանները վերջնապէս որոշուած չեն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄ.—Մ. Կեհայմրաթ Կոլտպերկըր շահեկան յօդուած մը հրատարակելով Ֆրանքֆուրթըր Զայթունկի մէջ, կ'խօսի առևտրական ուսման համար Վիլհէլմ Կայսեր տուած կարևորութեան վրայ. կ'ըսէ թէ երբ Կայսեր երեք ամենափոքր զաւակներուն ուսման ծրագիրը կը պատրաստէր, Վիլհէլմ Բ. հրամայեց որ լայն բաժին մը տրուի գործնական ծանօթութիւններու համար։ Մ. Կեհայմրաթ Կոլտպերկըր կ'ըսէ թէ երեք կայսերազուն իշխանները կանոնաւոր դասընթացք մը պիտի բոլորեն առևտրական, ճարտարարուեստական և բնիկ ու օտար մանայիտական իրերու վերաբերեալ ծանօթութիւններու։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Ներքին Գործոց նախարարութեան Թղթակցութեան դիւանի քարտուղար Ճէվատ պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ Նալօվայի ելմտական տնօրէն Հիւսնի էֆ.ի։

—Սղերդի (Պիթլիս) Նայիպ անուանուեցաւ Պասրայի նախորդ Նայիպ Էօմէր Խուլուսի էֆ.ի։ Կիւլնարի (Ատանա) Նայիպ՝ Ամիւկլէի նախորդ Նայիպ Ալի Րիզա էֆ.։

—Ականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Եգիպտոսի Նախարարաց Խորհրդոյ նախագահ Մուսթաֆա Ֆէհմի փաշայի և Պութրոս փաշայի։

Ա. Օսմանիյէ՝ Սսոյ Կաթողիկոս Տ. Սահակ Սրբազանի։

Ա. Օսմանիյէ՝ Կայս. Թիկնապահ ծովային Ֆերիդ Եւրէթ փաշայի։

Ա. Մէճիտիյէ՝ Խտիվին արարողապետ Զէքի փաշայի։

Ա. Մէճիտիյէ՝ Եգիպտոսի Խտիվութեան թուրքերէն դիւանի Տնօրէն Իզզէդ և ֆրանսերէն դիւանի Տնօրէն Շէֆիք պէյերու։

ԽՈՒՎԱՐԱՐՔ.—Պոլսոյ Եղեռնադատ Ատեանը տասն օր եւ պայմանաժամ տուաւ Ապտ—իւլ—Քէրիմի, որ իբրև եղեռնագործ ամբաստանուած է Եւրոպա փախած ըլլալուն համար։ Եթէ որոշեալ պայմանաժամուն չվերադառնայ, օրինադանց նկատուելով, ի բացակայութեան պիտի դատուի և քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելով, իր ստացուածքն յարքունիս պիտի գրաւուի։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼ Շաքիր փաշա, որ երկու շաբաթէ ի վեր Բիւրղէրին կ'գտնուէր քննական պաշտօնով, անցեալ Դշ. օր Գոսովա վերադարձաւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Գերման դեսպան Պարոն Մարշալ ֆօն Բիպէրշդայն, հելլէն դեսպան Մ. Կրիբարիս, սերպ դեսպան Մ. Սիմիչ և պուլկար գործակատար Նաչէվիչ էֆ. Շբ. օր Բ. Դրան երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին հետ։

—Գերման և սերպ դեսպանները տեսակցեցան նաև Արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

ՍԵՒ ԼԵՌԱՆ դեսպան Մ. Մադանովիչ, Նիքօլա իշխանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ Էմիրկէնի դեսպանատան մէջ ընդունեց չեռնակօրեան գաղութին շնորհաւորութիւններն և շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Նիքօլա իշխանին։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ Ընդհ. Տնօրէն Մ. Տէֆէս յառաջիկայ Եշ. օր Պոլիս կ'սպասուի արևելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ՌԷԺԻԻ ՇԱՀԱԲԱԺԻՆԸ.—Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'ծանուցանէ թէ Օսմ. ծխախոտի Ռէժիի Վարչական Խորհուրդն որոշեր է այս տարի 13 ֆր. շահաբաժին տալ։ Անցեալ տարուան շահաբաժինը 18 ֆր. էր։

ԵՄԷՆԻ նորընտիր կուսակալ Թէվֆիք պէյի պաշտօնն հաստատող Կայսերական Ֆերմանն անցեալ Օգոս. 26ին պաշտօնապէս կարդացուեր է և այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղեր են։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Էլասոնայի շրջանակին մէջ 25 հոգինոց աւազակախումբ մը երևան ելած էր, որուն դէմ Օսմ. իշխանութիւնք զինուորական ջոկատներ ղրկած էին պէտք եղած կողմերը։ Օսմ. զինուորները Տէլվայի կողմերն աւազակախումբին հանդիպելով, ընդհարում մը տեղի ունեցաւ, որու միջոցին բոլոր աւազակներն ալ ձերբակալուեցան։ Օսմ. զինուորներն ո և է կորուստ չկրեցին։

ՍԷԼԱՆԻԿԷ կ'գրեն թէ տեղւոյն մաքսատան պաշտօնեաներուն անբաւականութեան պատճառաւ, մաքսային գործողութիւնք յապաղում կ'կրեն և ապրանքներն օրերով մաքսատան մէջ կ'մնան, և հետևապէս վաճառականները կ'ստիպուին մթերանոցի տուրք ([illegible]) վճարել։ Վաճառականք կուսակալութեան դիմելով դարման մը խնդրած են։ Այժմ տեղւոյն Առևտրական Սենեակը խնդիրը կ'քննէ։ Թէև տասն տարիէ ի վեր Սելանիկի մաքսատան գործերն ու հասոյթներն աւելցած են, սակայն պաշտօնէից թիւը դրեթէ անփոփոխ մնացած է։

ԹԱՆԹԱՎԻԶԱՏԷ ԽԱԼԻՏ ՊԷՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ.— Թուրքերէն թերթերը կը ծանուցանեն թէ հակառակ պտըտած զրոյցին, Թանթավիզատէ Խալիտ պէյ վաճառատունը չէ դադրեցուցած իր վճարումները։ Նոյն վաճառատունն հրապարակի վրայ 300,000 ոսկիի չափ պահանջք ունի, մինչ իր պարտքն հազիւ 70—80 հազար ոսկի է։ Ասկից զատ, շոգենաւեր, ագարակք և այլ շատ մը անշարժ կալուածներ ունի։ Ամէն օր 2էն մինչև 4 հազար ոսկիի վճարումներ կ'ընէ կանոնաւորապէս։

ԾԱՂԿԱԽՏ.— Ծաղկախտը, որ կրնայ իրաւամբ դասուիլ այն հիւանդութիւններուն մէջ որք սարսափ կ'ազդեն, սկսած է աւերներ գործել Բերայի այն թաղերուն մէջ որք Ոսկեղջիւրի վրայ կ'նային։ Շիշհանէէ մինչև Գասըմ Փաշա և Փափազ—Քէօբրիւէ մինչև Այնալը—Չէշմէ ծաղկախտի դէպքերուն թիւն օր քան զօր կ'աւելնայ, կ'ըսէ Մօնիթէօռ։ Հարկ անհրաժեշտ է ազդու միջոցներ տնօրինել, ախտին ծաւալումն արգիլելու համար։ Քաղաքին միւս կէտերուն վրայ ևս, մանաւանդ Օրթաքէօյ, հիւանդութիւնը նոյնպէս աւերներ կ'գործէ։

ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԱՊԱՔԻՆԱՐԱՆԸ.— Աւասիկ այն նամակը զոր Մ. Թ. Մավրօքօրտաթօ ուղղած է Տ. Եօաքիմ Գ.ի, ծանուցանելու համար Մավրօքօրտաթօ ընտանիքին նուիրատուութիւնը.

«Սրբազնասուրբ Հա'յր, մեծայարգ մայրս իմացած ըլլալով այն վիճակն յորում կ'գտնուի Թոքախտաւորներու յարկաբաժինը Եդիկուլէի ազգային բարեգործական հաստատութեանց մէջ, խորհած է անոր աղիտաբեր հետևանքներուն վրայ թէ' դարմանողներուն և թէ դարմանուողներուն համար, և որոշած է մեր ճարտարապետ Մ. Բ. Տ. Ֆօթիատիսի կողմէ արդէն Եդիկուլէի մէջ որոշուած տեղւոյն վրայ կառուցանել — և առանց գործակցութեան ազգային բարեգործական հաստատութեանց Հոգաբարձութեան — ի յիշատակ իր որդւոյն և եղբօրս՝ բարեյիշատակ Նիքօլայի, մին այն ութ տաղաւարներէն, որք նախապէս պատրաստուած միօրինակ յատակագծին մէջ նախատեսուած են, բայց շինութիւնը պիտի կատարուի քանի մը փոփոխութիւններով որոց հաւանած է արդէն Տօքթ. Գամպուրօղլու։ Այս շինութիւնն 28 մահճակալ պիտի պարունակէ արանց համար։

Իմ քենիս Ճէննի, որ ի Լոնտոն, և ամուսինն և իմ եղբայրս Բանթալէոն, կը փափաքին շինել համանման տաղաւար մը կանանց համար, ի յիշատակ հանգուցեալ Ալեքսանդր և Եանի Սքիլիցցիի, քենիս ազգականներուն։ Հետևեալներն են այն պայմաններն որոցմով մայրս, քենիս ու եղբայրս կ'ստանձնեն այդ երկու հաստատութիւններուն շինութեան ծախքը։ Այս — տաղաւարներն ընդ միշտ պիտի պահուին ազգ. բարեգործական հաստատութեանց կողմէ և պիտի ծառայեն այն նպատակին, որուն համար շինուած են, որպէս զի չքաւորներն անոնց մէջ դարմանուին ձրի, սա բացորոշ պայմանաւ և ազգ. բարեգործական հաստատութեանց յաջորդական Հոգաբարձուներուն և Տնօրէններուն անդառնալի յանձնառութեամբ թէ թոյլ պիտի չտրուի որ 28էն աւելի թոքախտաւորներ ընդունուին յիշեալ երկու հաստուածներէն իւրաքանչիւրին մէջ։ Եթէ վերոյիշեալ երկու առաջարկներն ընդունելի ըլլան Ձեր Սրբազնութեան և ձեռնհաս անձանց, հարկ է կարելի եղածին չափ ընդհուպ Պատրիարքական կոնդակ մը տալ, որպէս զի հիմնարկէքը կարենայ սկսիլ յառաջիկայ ձմեռէն առաջ։ Ինձ յանձնուելիք Պատրիարքական կոնդակը պարտի պարունակել այն արձանագրութիւնները զորս երկու տաղաւարներէն իւրաքանչիւրը պիտի կրէ. այն է, առաջինը՝ ի յիշատակ Նիկոլայ Մավրոկորդատոյի, եւ մայրը Ռոքսանդա, և միւսը՝ ի յիշատակ Ալեքսանդր և Եանի Սքիլիցցիի, Ջեննի և Պանթալեոն Մավրոկորդատոյի։

Համբուրելով Ձեր Սրբազնութեան Աջը, և խնդրելով իր մաղթանքներն ու օրհնութիւնը,

Մնամ ամենահնազանդ որդի Ձեր
ԹԷՕՏՕՐ ՄԱՎՐՕՔՕՐՏԱԹՕ

—Տ. Եօաքիմ Գ., Մավրոքօրտաթօ ընտանիքին սոյն բարեգործութեան առթիւ, առաջարկած է Պատրիարքարանի մեծ դահլիճին պատերը զարդարել յոյն ազգին մեծ բարերարներուն լուսանկարներով, տարին մէկ անգամ հոգեհանգիստ կատարել անոնց յիշատակին համար, և հիւանդանոցի դրան առջև կոթող մը կանգնել, որուն վրայ պիտի քանդակուին մեծ բարերարներու անունները, ժամանակագրական կարգով։

—Տ. Եօաքիմ Գ. ծերանոցի մը յատակագիծը պատրաստած է, որ պիտի հաստատուի Քիւչիւք—քէօյ, մեծ ամարանոցի մը մէջ, որ սեփականութիւնն է հանգուցեալ Խրիսթաքի Զօղրաֆոսի, և շրջապատուած է ընդարձակ գետիններով։

ԴԻԱԿ.— Շբ. առաւօտ, Եալը Քէօշկիւի առջև, մարդկային դիակ մը գտնուեցաւ, որ ջրանկրի տարազ կ'կրէր և վզին վրայ ալ ճնշման հետքեր։ Բժշկական քննութենէն հասկցուեցաւ թէ խեղդուելէ վերջ ծովը նետուած է։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կ'կատարէ ոճրին հեղինակները գտնելու համար։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ.— Իսլիմիայի գաղթականներէն Էրէնքէօյցի Մուստաֆա և Րիզա, որք ժամանակէ մ'ի վեր Ալէմտաղըի, Շիլէի և Նիկոմիդիոյ կողմերն աւազակութիւն կ'ընէին, Նախընթաց գիշեր Զէնկէլքէօյի մէջ ձերբակալուեցան, երբ նաւամատոյցին մօտ հռչակաւոր չարագործ Նազիֆի հետ խորհուրդ ընելու զբաղած էին։

ՅՈՒՍԱԽԱԲ ԳՈՂԵՐԸ.— Ուրբ. օր, երկու յաճախորդներ ոսկերչաց շուկան կ'երթան զոյգ մը օղ գնելու։ Հայ ոսկերչի մը բաւական ձանձրութիւն տալէ վերջ, անոր զբաղած մէկ վայրկեանէն օգտուելով թաւշապատ տուփ մը կ'գրպանեն։ Թէև ոսկերիչը կռահած էր այս ձեռնձգութիւնը, բայց անտես առած էր, գիտնալով որ տուփը պարապ էր։ Յաճախորդներն ուրիշ օր գալու խոստմամբ արագ արագ կը հեռանան, շուկային փողոցները զիկզակելով, այն հաստատ համոզմամբ թէ գոհար մը գողցած էին. բայց մեծ եղաւ իրենց ապշութիւնն ու դէմքերուն ծամածռութիւնը, երբ Նուրը Օսմանիյէի բակին մէջ տենդոտ ձեռքով մը տուփը բացին և տեսան պարապութիւնը, մինչ ոսկերիչն հեռուէն կ'դիտէր անոնց յուսախաբութիւնը, չկրնալով զսպել կուշտ քահքահ մը։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ.—Գարթալի Նախագահ ատենի ընդհ. դատախազի օգնականի փոխանորդ՝ ոստիկանական Քօմիսէր Ահմէտ Մուխթար էֆ.՝ դատաստանի ենթարկուեցաւ իր գեղծումներուն պատճառաւ։

ՊՈԼՍՈՅ ՖՐԱՆՍ. ԴԵՍՊԱՆ Մ. Քոնսդան, Բարիզէ Հոկտ. 8 թուով հեռագիր մը նայելով, Բարիզէ ճամբայ ելած է և վաղը Պոլիս կ'սպասուի։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Անցեալ Շբ. օր, երկու սահմանապահներ, Քէօսթէնճէի գաւառին մէջ, ռումէն—պուլկար սահմանագլխին չէզոք գօտիին մէջ հսկողութիւն կատարելու ատեն, ռումէն հողին վրայ բռնեցին երեք պուլկարական սայլեր որք մաքսանենգեալ ապրանք կ'պարունակէին։ Սայլապանները, սահմանապահներու հրամանին առանց անսալու, կ'մտրակեն իրենց ձիերն և կ'փորձեն փախչիլ։ Սայլերէն երկուքը կ'յաջողին, բայց մին կ'բռնուի, սակայն սայլապանը կ'փախչի։ Պուլկար մաքսանենգները կոչում կ'ընեն սահմանագլխի պուլկար պահակախումբի մը զինուորներուն, որպէս զի բռնուած սայլն ազատեն։ Չորս պուլկար զինուորներ ռումէն հողը կ'անցնին և կ'հրաւիրեն սահմանապահներն որ սայլն ետ տան։ Այս վերջիններուն ընդդիմութեան վրայ, պուլկար զինուորները կրակ կ'ընեն և ծանրապէս կ'վիրաւորեն սահմանապահներէն մին։ Երեք ձիեր կ'սպաննուին և չորրորդ մը կ'վիրաւորուի։ Պուլկար զինուորներէն մին ևս կ'սպաննուի և մին կ'վիրաւորուի։ Ռումէն և պուլկար կառավարութիւնները կը բանակցին այժմ խնդիրը բարեկամաբար կարգադրելու համար։

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Ս. Կաթողիկոսն երէկ Մայր Եկեղեցւոյ Որդւոց Որոտման տաճարին մէջ իր անդրանիկ քարոզը խօսեցաւ։ Դասին աջ կողմը բարձրացած էր Ն. Ամենապատուութեան գեղակերտ Աթոռը։ Պոլսոյ զանազան արուարձաններէն հաւատացեալներու երկսեռ խուռներամ բազմութիւն մը հաւաքուած էր տաճարին մէջ և շատեր ալ ստիպուած էին բակը մնալ։ Մայր եկեղեցւոյ քահանայից դասին կ'ընկերակցէին նաև զանազան թաղերու քահանաներ։ Ս. Կաթողիկոսն եկեղեցի առաջնորդուեցաւ «Հարց»ի պահուն. կ'ընկերակցէին Տ. Գէորգ Եպսկ. Երէցեան, Տ. Ներսէս Խապայեան, Եղիկ Պապայեան եւ հետևորդ վարդապետները։ Ս. Պատարագը մատոյց Տ. Վաղարշակ վրդ.։ Ս. Կաթողիկոսը՝ Ճաշու գրքէն վերջ բեմ առաջնորդուեցաւ եւ բնաբան առնելով հետևեալ խօսքը. «Այլ ինձ քաւ լիցի պարծիլ բայց միայն ի Խաչն Տեառն, որով աշխարհ վասն իմ ի խաչ ելեալ է և ես աշխարհի», իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ։ «Ամենքդ ալ եկած էք լսելու համար նոր խօսք մը. ինչ որ սակայն ես պիտի խօսիմ, կրկնութիւնն է դարերէ ի վեր խօսուած ճշմարտութիւններու, ոմանք պերճախօսութեամբ, նրբամտութեամբ արտայայտուած, ոմանք հզօր ձայներով եւ ոմանք ինծի նման տկար ձայնով. հետևաբար, կ'կրկնեմ Պօղոս առաքեալին խօսքը. «Այլ ինձ քաւ լիցի պարծիլ, բայց միայն ի Խաչ Տեառն»։ Պօղոս որ բուռն հալածիչն էր եղած քրիստոնէութեան, Դամասկոսի ճամբուն վրայ երկնային յայտնութեամբ, ճանչցաւ Խաչն ու խոնարհեցաւ անոր առջև. եւ այն Պօղոսն որ Քրիստոսի անունը անարգ կ'համարէր, փառք հռչակեց իրեն Քրիստոսի անունը, եւ աշխարհ իրեն համար չէր, զի Պօղոս նուիրած էր ինքզինք Աւետարանի տարածման, և անոր համար ըսաւ քրիստոնէից. «Այլ ինձ քաւ լիցի պարծիլ բայց միայն ի Խաչն Տեառն, որով աշխարհ վասն իմ ի խաչ ելեալ է և ես աշխարհի»։ Այս էր Պօղոսի նուիրական կտակը քրիստոնէից։ Համեստ, ազնիւ տոհմ, հարստութիւն, գեղեցկութիւն, թէև ընտիր յատկութիւններ, շատ խափուսիկ են սակայն, զի ճշմարիտ քրիստոնեան Խաչին պարծանքը կ'ունենայ միշտ։ Հայ. Առաքելական Սուրբ եւ Ուղղափառ Եկեղեցին Պօղոսի այս խօսքը սրբութեամբ կ'պահէ ու տարւոյն մէջ չորս անգամ կ'տօնէ զայն հանդիսաւորապէս։ Առաջինն է Երևման Խաչը. այս երևումը կ'փառաւորէ Երուսաղէմի Մակար Հայրապետը. Գողգոթայէն մինչև Համբարձման լեռը, ցերեկ ատեն, արեգական պայծառութեան ներքև, կը տեսնուի Խաչին պսակն ու փառքը. այս փառաւոր յայտնութիւնը կ'գրէ Կոստանդիանոս կայսեր՝ Կիւրեղ Հայրապետը, եւ որ «Ճառ Կիւրեղի» անունով ծանօթ է, ու Երևման Խաչի օրը կ'կարդացուի եկեղեցին մէջ։ Երկրորդն է Վերացման Խաչի տօնը. մատենագիրներն երկու կարծիք ունին այս մասին, ոմանք կ'ըսեն թէ Կոստանդիանոս կայսեր մայրը՝ Հեղինէ, իր հարստութիւնը տրամադիր ըրաւ Խաչը գտնելու համար։ Հրեայ քահանայապետները, կեղծ օրէնսգէտներն ու ամբոխը՝ չէր բաւականացած Քրիստոսի մահուամբ, կ'ուզէին Խաչն անհետացնել, այդ անթաքչելի գանձը, ուստի Գողգոթայի աղբիւսներուն տակ ծածկեցին զայն։

Հեղինէ՝ իր հարստութենէն մեծ բաժիններ զոհեց, մինչև որ գտաւ Խաչն և Երուսաղէմի Մակար եպիսկոպոսը բարձրացուց զայն ի տես ժողովրդեան։ Այս պարագաներուն յիշատակն է որ կ'տօնէ Հայ. Եկեղեցին, այսինքն Խաչվերացի կամ Խաչի բարձրացման տօնը։ Խաչին գտնուիլը՝ Հեղինէի շնորհիւ, Գիւտ Խաչն է, և Հայ. Եկեղեցին կ'տօնախմբէ զայն Հոկտեմբերի մէջ, Լատինները՝ Մայիսին, և Յոյները Մարտին։ Խաչի չորրորդ տօնը՝ միայն Հայ. Եկեղեցւոյն յատուկ է։ Յակոբ Տեառնեղբօր Պատրիարքութեան ատեն, Հռովմայեցի Կղաւդէոս կայսեր կինը՝ Պատրոնիկէ, Առաքեալէն նուէր ընդունած էր կենաց Փայտէն մաս մը. երբ Դիոկղետիանոս հալածանքի սկսաւ, Ս. Հռիփսիմէ կոյսն որուն ժառանգ մնացած էր կենաց Փայտին մասը, խոյս տուաւ հալածանքէն։ Ս. Հռիփսիմէ տեսնելով որ իր մարտիրոսացումով՝ կռապաշտներուն ձեռքը պիտի անցնի Ս. Կենաց Փայտը, Վարագ լերան վրայ, ապառաժի մը տակ պահեց զայն. 653 թուականին՝ Թոդիկ ճգնաւոր և իր աշակերտն Յովէլ Վարագայ եկեղեցիին մէջ աղօթած պահուն, լուսեղէն տեսիլքով գտան Կենաց Փայտին մասը, և նոյն ատենի Կաթողիկոս Ներսէս Գ. Շինող, Վարագայ Խաչի տօնը հաստատեց ի յիշատակ այդ գիւտին։ Խաչը, Քրիստոսէ առաջ, նախատանաց առարկայ մ'էր որով կ'պատժուէին մահապարտները։ Քրիստոս, երբ Պիղատոսի առջև ելաւ, անիկա ո և է յանցանք չտեսաւ այդ պատիժին ենթարկելու. սակայն ամբոխը՝ «ի խաչ հան զդա» կ'աղաղակէր։ Խաչելութեամբը Քրիստոսի, այդ անարգ գործիքը սրբացաւ և Հայ. Եկեղեցին կ'երգէ թէ Մահու գործիքը կենաց պատճառ եղաւ։ Խաչը մեծ նշանակութիւն մ'ունէր Քրիստոսի համար, որովհետև Հօր Աստուծոյ կամքն էր, քանի որ Գեթսեմանիի պարտէզին մէջ

Քրիստոս իբրեւ մարդ կ՚ըսէր թէ «Հոգին յօժար է բայց մարմինս տկար»․ կ՚խնդրէր որ չարչարանաց այդ դառն բաժակն իրմէ անցնի, բայց իսկոյն աւելցուց՝ «ո՛չ թէ իմ այլ քո՛ւ կամքդ թող կատարուի։» Պօղոս առաքեալին նման չունինք պարծանաց տարբեր նշան՝ բայց միայն Խաչն որ մեր պարտաւորութեանց կնիքն է։ Եթէ կ՚հաւատանք Խաչին ու Խաչեցեալին, պէտք է որ մեր պարտքերն ալ լիովին կատարենք․ այդ պարտաւորութիւններն են՝ Քրիստոնէութեան, հպատակութեան եւ մարդկային։ Երբ եկեղեցի կուգանք, մեր պաշտամունքը պէտք է ըլլայ հոգւով եւ ճշմարտութեամբ, եւ ոչ թէ քարոզչին ճարտասանական ձեւերը կամ խծբծելի կողմերը․ եթէ այդ նպատակով կուգանք՝ երբ տարին ամբողջ ամէն օր Խաչի տօնախմբութիւն կատարենք, դարձեալ հոգեւոր փրկութիւն չկայ մեզ համար։ Պէտք է օգնենք մեր նմաններուն, թշուառն սփոփենք, աղքատութեան կրակիծը մեղմենք, հոգածու գտնուինք դժբախտներուն, ճիշդ այն անձնուիրութեամբ որով կ՚վերաբերինք մեր անձնական չահերուն։

«Խաչին անկեղծօրէն հաւատալու նշանն է նաեւ հպատակութեան պարտքը կատարել լիովին։ «Տուք զԿայսերն Կայսեր, եւ զԱստուծոյն Աստուծոյ»։ Ինչպէս Աստուծոյ պարտքը պէտի կատարենք երբ թեւրանանք կատարելու Տիրոջ հանդէպ մեր ունեցած պարտաւորութիւնները։ Այս երկու պարտքերն ալ, Աստուծոյ եւ Կայսեր, համարժէք են։ Խաչին հաւատալու մէկ մասն ալ անկեղծ հպատակութիւնն է։ Երբ իշխող պետութեան հանդէպ անկեղծօրէն կ՚կատարենք մեր պարտքը, իբրեւ քրիստոնեայ եւ իբրեւ մարդ անմեղի գտնուած կ՚ըլլանք։» Ս. Կաթողիկոսն յայտնեց թէ հարբուխ ունենալուն պատճառաւ ձայնը տկար կ՚ելնէ ուստի խօսքերը չի կրնար հասցնել մինչեւ տաճարին դուռը։ Ն. Ամենապատուութիւնն ըսաւ թէ «Կայսերական Ճանկագին չնորհաց արժանացած է անարժանաբար Վեհ. Կայսեր ներկայութեան ընդունուեցայ, եւ այդ պատիւը՝ պատիւ կ՚նկատեմ նաեւ իմ Եկեղեցիիս. չատեր չնորհաւորեցին զիս Կայս. Բարձր չնորհաց արժանանալուս համար, եւ ես կ՚չնորհաւորեմ Ձեզ, Հայ ժողովուրդ, որ Օսմ. Մեծազօր Իշխանական Ճանկագին համակրութեան արժանացած էք Ձեր հաւատարմութեամբ եւ բարի հպատակութեամբ, զի Կայս. Բարձր մեծարանքները, որոնց արժանացայ, կ՚վերաբերին նաեւ Հայ ժողովուրդին որուն հոգեւոր մէկ պաշտօնեան եմ։» Ս. Կաթողիկոսն ապա սրտագին չնորհակալութիւն յայտնեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր եւ Կեդր. Վարչութեան ոբոնք սիրալիր ընդունելութեամբ պատուեցին զինք. չնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր ժողովուրդին որ անկեղծօրէն ու եռանդագին չռայլեց իր մեծարանքները, եւ հրաւիրեց ժողովուրդը միշտ աղօթել Վեհ. Կայսեր Ճանկագին կենաց արեւշատութեան համար, ժողովրդեան ջերմագին «ամէն»ներուն մէջ։ «Ողջոյն»ի պահուն, Աւետան առաջնորդուեցաւ Ս. Կաթողիկոսը, եւ վար առաւ վեղարը. նոյնը կատարեցին միւս վեղարաւորները, եւ «ողջոյն»ը փոխանակեցին. ապա Ս. Կաթողիկոսն իր աթոռը առաջնորդուեցաւ։ [illegible] յիշատակուեցաւ այսպէս. նախ Մայր Աթոռոյ Ընդհ. Ս. Հայրապետը, յետոյ Տանն Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը, Երուսաղէմի եւ Պոլսոյ Ս. Պատրիարքները։ [illegible] Տէրի պահուն հանդիսաւոր Թափօր կազմուեցաւ. Տ. Երէցեան եպսկ.ի, վարդապետներու եւ քահանաներու կողմէ, եւ օրհնաբեր Ս. Կաթողիկոսն առաջնորդուեցաւ Երուսաղեմատուն, խուռներամ բազմութիւնն երկիւղածութեամբ կ՚փութար համբուրել Ս. Աջն ու կ՚ստանար կաթողիկոսական օրհնութիւնը։

⁂ Երէկ, կէս օրէ վերջ, Ս. Կաթողիկոսին այցելեցին Տ. Վահան Վ. Տ. Մինասեան, Գրիգոր Խան Շամտանճեան եւ Թուրք բանաստեղծ Րէմզի պէյ, որ գեղեցիկ ուղերձ մը մատուցանելով Ս. Կաթողիկոսին, չնորհաւորեց Կայսերական Ճանկագին չնորհներու արժանացած ըլլալը։ Ս. Կաթողիկոսը չնորհակալութիւն յայտնեց եւ սիրալիր մեծարանք ըրաւ իրեն այցելողներուն։

⁂ Երէ. օր Ս. Կաթողիկոսին այցելեցին.—Տ. Արիստակէս Եպս. Վանքեան, Վեննետիկի Մխիթարեանց միաբանութենէն Հ. Սամուէլ Վ. Գանթար, Հ. Ցուսիկ Վ. Մէհրապեան եւ Տեարք Միքայէլ Մամիկոնեան, Ստեփան Կուրտիկեան, Հրանտ Ասատուր, Պօղոս Քէրէսթէճեան, Պապի էֆ. Պապեան, եւն.։

⁂ Ի դիմաց ոստիկանութեան Նախարար Բարձր. Շէֆիք փաչայի այցելեց Մկրտիչ էֆ. Տիրացուեան։ Ս. Կաթողիկոսը սիրալիր ընդունելութեամբ պատուեց զինքը։

⁂ Սրբազան Կաթողիկոսին չնորհաւորական հեռագրեր ղրկած են Մարաշի Առաջն. Տեղապահ Տ. Վարդան քհնյ. Մինասեան, Քաղաքական Ժողովոյ ատենապետ Նազարէթ էֆ. Պիլէզիկճեան եւ Ուսումն. Խորհրդոյ ատենապետ Արմենակ էֆ. Պիլէզիկճեան։

Ս. Պատրիարք Հայրը Շբ. օր Սամաթիա, Ս. Գէորգ եկեղեցին գնաց, ուր ընդունուեցաւ Թաղ. Խորհրդոյ եւ ուսանողներուն կողմէ, եւ երեկ հանդիսաւոր պատարագ մատոյց, եւ քարոզեց՝ ընտրան առնելով՝ Իմաստութեամբ քով կազմեցեր զմարդ, զի տիրեսցէ արարածոց առ ի քէն եղելոց եւ վարեսցէ զաշխարհ արդարութեամբ եւ արդարութեամբ։ Բացատրեց մարդուն բնական եւ ստացական կարողութեանց եւ ձիրքերուն կարեւորութիւնը, զանոնք անձին եւ նմաններուն օգտակար կերպիւ գործածելու պէտքը չեշտեց, եւ օրուան տօնին անդրադառնալով, քրիստոնէական սկզբունքներու վարեւորութիւնն ի վեր հանեց, իբր արդար եւ իմաստուն ղեկավարիչ կեանքի առլեփ ճամբուն վրայ։ Ս. Պատրիարք Հայրն յետոյ եկեղեցւոյ դրան առջեւ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր համար, թուելով Օսմ. Գահուն առատաձեռնած բարիքները։ Ժողովուրդը սրտագին «ամէն»ներով մասնակցեցաւ այս պերճ մաղթանքներուն։ Ապա հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Միքայէլ էֆ. Ցակոբեանի չիրմին վրայ։

⁂ Ս. Պատրիարք Հայրը մէկ ոսկի նուիրեց Սամաթիոյ Աղքատախնամին, եւ կէս ոսկի՝ դպրոցին։ Նուէրներ տուաւ նաեւ եկեղեցւոյ պաշտօնէութեան եւ աղքատներու։

—Երուսաղէմի Վանքին միաբաններէն ոմանք Տ. Ներսէս եպս.ի միջոցաւ հեռագիր մ՚ուղղելով Պատրիարքարան, առաջարկութիւն կ՚ընեն Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքին մտադրութեան, որով հարկ տեսած է նոր լուսարարապետ ընտրել Տ. Վահրամ Վրդ.ի տեղ։ Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքն ինքն այս մասին հեռագիր մը ղրկած ըլլալով Ս. Պատրիարք Հօր, Ն. Ամենապատուութիւն Տ. Գէորգ Սրբազանի հետ խորհրդակցելէ ետքը, պատասխանեց թէ առ այժմ պատշաճ չի դատուիր նոր Լուսարարապետի ընտրութիւն կատարել։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը 1903ի տեղեկագիրը ղրկած է Պատրիարքարան, տպագրութեան յանձնուելու համար։

—Պարտիզակի Հայ—բողոքականներու քարոզիչը Շբ. օր այցելեց Մայր Եկեղեցի եւ Մայր վարժարան։

—Տ. Արիստակէս Վրդ., որ Տրապզոն ղրկուած էր առաջնորդական ընտրութիւն կատարելու համար, Շբ. օր հեռագրած է Պատրիարքարան թէ Գաւառ. Ժողովը Ուրբ. օր նիստ գումարելով, միաձայնութեամբ Առաջնորդ ընտրեր է Տ. Ներսէս եպսկ. Ասլանեանը, որ, ինչպէս կ՚յիշուի, 15 տարի առաջ ժամանակ մը Պատր. փոխանորդի պաշտօնով մնացած է հոն։ Այս ընտրութիւնը Տ. Արիստակէս Վ. հեռագրաւ հաղորդած է նաեւ Տ. Ներսէս Սրբազանին։

—Բաբերդի Կրօն. եւ Քաղ. Ժողովներն իրենց երկամեայ շրջանն աւարտած եւ հրաժարած ըլլալով, Գաւառ. Ժողովը նոր մը կազմեր է հետեւեալ կերպով.— Կրօն. Ժողով.—Տ. Գրիգոր քհնյ. Տէր Ցակոբեան, Տ. Վրթանէս քհնյ. Խաչատուրեան, Տ. Ցուսիկ քհնյ. Մ. Եղիաեան, Տ. Սրապիոն քհնյ. Մ. Մկրտիչեան եւ Տ. Տաճատ քհնյ. Եսայեան։ Քաղ. Ժողով.—Տեարք Կարապետ Սարրաֆեան, Աւետիս Սիմօնեան, Առաքել Պօյաճեան, Աւետիս Մկրտիչեան, Ցովհաննէս Աղապապեան, Ցովհաննէս Թիւմէնեան, Խաչիկ Մ. Պօղոսեան։ Բաբերդի Առաջնորդարանն այս ընտրութիւնը տեղեկագրելով Պատրիարքարան, վաւերացումը խնդրած է։

—Տ. Գէորգ եպսկ. Երէցեան, Շբ. օր իր անուան տօնախմբութեան առթիւ ընդունեց ծանօթ անձնաւորութեանց եւ եկեղեցականներու չնորհաւորական այցելութիւնը։ Ս. Պատրիարք Հայրը չնորհաւորական այցետոմս ղրկած էր։

—Պիթլիսի Գաւառ. Ժողովն յատուկ գրով մը յայտնելով թէ առաջնորդ Տ. Եզնիկ Վրդ. ապաքինած է իր վերջին տկարութենէն, կ՚խնդրէ որ հրամայուի յետաձգել իր մեկնումն ի Պոլիս։

—Երուսաղէմի Հայ եւ Ցոյն վանքերու վերաբերեալ գործի մը համար Շբ. օր Տ. Գէորգ Սրբազանի հետ տեսակցեցաւ Ցունաց Պատրիարքարանի գործակատար Անտօնաքի Իքիատի էֆ.։

—Բաբերդէն բուռն բողոքագիր մը եկած է Պատրիարքարան Կիւմիւշհանէի Ս. Փրկչի վանքին քահանայ Տ. Սմբատի դէմ, որ ուխտի գացող միամիտ Բաբերդցիներուն դէմ կ՚գործածէ եղեր դրամ եւ նուէր քաշելու ամէնէն նուրբ մեքենայութիւնները։ Որչափ կ՚յիշենք, այս առաջին գանգատագիրը չէ որ կուգայ այս չնորհունակ Տէր Պապային դէմ։

ՍՏԱՑՈՒԱԾ Փափազեան Զաքար էֆէնտիի պատրաստած «Ժամանց կամ Ընտանեկան խաղեր» անուն գիրքը, որ կ՚պարունակէ խիստ օգտակար եւ զուարճալի ընտանեկան խաղեր ձմրան գիշերներն ընտանեօք զբօսնելու.— Սոյն օգտակար գիրքն որ նորութիւն մ՚է մեր մէջ, ջերմապէս կ՚յանձնարարուի ընթերցասէրներուն։

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՌԵՎԱԼ, Հոկտ. 9.—Զարն եւ Զարուհին, Ալեքսիս Մեծ—Դուքսին ընկերակցութեամբ, Բեղերապուրկէ Ռէվալ հասան (Ֆինլանտայի ծոց)։ Աչքէ պիտի անցընեն Պալտիկի նաւաբաժինն որ անմիջապէս ետքը պիտի մեկնի Մ. Արեւելք։

ԹՕՔԻՕ, 9.—Միքատօն Բրիգանթէմի պաշտօնանկը տուաւ Քարլ Անտօն Հօէնձօլլէրն իշխանին։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 9.—Կ՚հաւաստեն թէ Մանչուրիոյ ռուսական բանակին Վերին Հրամանատարութեան մէջ փոփոխութեան մը վերաբերեալ բոլոր զրոյցներն հիմ չունին։ Սակայն կարեւորութիւն ունին սա մըտօք թէ Զօր. Քուրօբադքինի զինուորական նշանաւոր յատկութեանց ընդհանուր խոստովանութեան արտայայտութիւնը կրնան նկատուիլ։ Հանրային կարծիքը կ՚բաղձայ որ լիակատար ազատութիւն տրուի Զօր. Քուրօբադքինի, իր զինուորական հիմնագրին գործադրման համար, եւ Զօր. Քուրօբադքինի ի նըպաստ այս զգացումէն է որ կ՚ըղխին Մանչուրիոյ Ռուս զօրաց Վերին Հրամատար անուանման զրոյցները։

ԹՕՔԻՕ, 9.—Երէկ հոս հրատարակուեցան զանազան պաշտօնական տեղեկագրեր՝ Բորդ Արթուրի առջեւ զինուորական գործողութեանց վրայ, Նանշանի ճակատամարտէն սկսեալ մինչեւ բերդաքաղաքին ամբողջական պաշարումը, որ Ցլս. 30ին սկսաւ արդեամբ։ Այս տեղեկագրերէն կ՚երեւի թէ Ռուսերն երկու ամիս անկարելի ըրին պաշարման իրագործումն՝ ամրութեանց չինութեամբ եւ թէ տակաւին Ցլս.ի մէջ յարձակողականի սկըսած էին Ճարոնցիներուն դէմ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Նօվօյէ Վրեմիա վաւերական աղբիւրէ առնելով կ՚ներքէ Բոլէփրէ Բոփէռէնեթէնօյի լուրը թէ Բեքինի ռուս դեսպանը բանակցութեան մտեր է չինական ընկերութեան մը վաճառելու համար Մանչուրիոյ ռուսական երկաթուղին։

ՎԻԵՆՆԱ, 9.— Նիւ—Եորքէ կ՚հեռագրուի Տէյլի Քրօնիքլի թէ Ճարոնի համար ընդծովեայ հինգ թորփիլանաւեր ճամբայ ելան դէպի Բորդ Արթուր, այն լուրերուն վրայ թէ ընդհ. յարձակում մը վերսկսաւ։ Ճարոնցիք կ՚յուսան բերդաքաղաքն առնել առ առաւելն Նոյեմ. 3ին, որ Միքատոյին ծննդեան տարեդարձն է։

ՖԻՐԷՆԶԱ, 8.—Պարսկաստանի դեսպան Մելքոն Խան ծանրապէս վիրաւորուեցաւ հեծանուորդէ մը։ Իր վիճակն հոգչի պատճառեր սակայն։

— Խարպինէ կ՚ծանուցուի թէ Ճարոնցիք մտադիր են ձեռքը գտնուած երկաթուղիէն օգուտ քաղել, քանդելու համար ռուսաց ձեռքը գտնուող երկաթուղին, զրահապատ չոգեկառքեր եւ ինքնաշարժ կառքեր արձակելով։

ԲԱՐԻԶ, 9.—Բօթէն Գնդ.ը, Տօդրիչ, Ցրանսուա եւ Մարօէլ հարիւրապետները, որք վերջերս ազատ թողուած էին առժամապէս, այսօր նորէն ձերբակալուեցան։ Այս ձերբակալման չարժառիթն յայտնի չէ։

ՔՕՊԷՆՀԱԿ, 9.—Ռուսիոյ Մայր—կայսրուհին, դէպ ի Քօբէնհակ ճամբորդութեան միջոցին, սաստիկ հարբուխ եղած ըլլալով, հիւանդ է։ Մասնաւորապէս կ՚նեղուի կոնակի սաստիկ ցաւերէ։

ՋԻՒՆ, 9.—Երէկ իրիկուն, վանքին եկեղեցիին մէջ կատարուեցան երեկոյեան ժամերգութիւնք որոց ներկայ եղան Թագաւորն եւ բոլոր բարձրաստիճան անձնաւորութիւնք, որք հոս եկած էին արքայական օծման ներկայ գտնուելու։ Թագաւորին օծումն այս առաւօտ տեղի ունեցաւ։ Ժամ 9ին Ն. Վեհափառութիւնը, արարողական զգեստներով, եկեղեցի գընաց, հանդիսաւոր թափօրով։ Եկեղեցւոյն դրան առջեւ, մետրապոլիտ Տ. Իննովկէնտ, չորս եպիսկոպոսներէ շրջապատուած, Խաչը համբուրել տուաւ անոր։ Ցետոյ Թագաւորն եկեղեցի մտաւ բոլոր կղերին առաջնորդութեամբ եւ գահուն վրայ ելաւ։ Այս պահուն պատարագն սկսաւ։ Թագաւորն արքայական մականն եւ գունտն յանձնեց նախապէս նշանակուած անձերուն, եւ Աւետարանի ընթերցման պահուն, թագն հանեց ճակտէն։ Ցետոյ սարկաւագ մը իրեն ներկայացուց Աւետարանը զոր համբուրեց։ Դպրաց դասը քանի մը շարականներ երգելէ վերջ, Մետրապոլիտն աղօթք մ՚արտասանեց աստուածային օրհնութիւնն հայցելով քրիստոնեայ թագաւորին վրայ։ Հաղորդութեան արարողութենէն ետքը, երկու եպիսկոպոսներ հրաւիրեցին թագաւորն օծուելու։ Այս առթիւ հետեւեալ խօսքերն արտասանեցին.— «Արքայ խորիմաց եւ Տէր, հասեալ է ժամն օծելու Ձեր Վեհափառութիւնը, եւ Ս. Հաղորդութիւնը ներկայացնելու Ձեզ։ Թո՛ղ Ձեր Վեհափառութիւնն հաճի մերձենալ Ս. Եկեղեցւոյս արքայական դրան։» Թագաւորն այն ատեն իր թուրն յանձնեց աւագին թիկնապահին, եւ «Իքոնոստաս»ի կեդրոնական դրան յառաջացաւ, ուր հանեց իր արքայական վերարկուն, եւ ոսկեհուռ գորգի մը վրայ կանգուն մնաց։ Այս պահուս կատարուեցաւ բուն օծման արարողութիւնը։ Մետրապոլիտն առաւ Ս. Միւռոնը պարունակող Ճանկագին անօթն եւ օծումը կատարեց, Թագաւորին ճակատը, քիթը, չրթունքները, ականջները, կուրծքն եւ ձեռաց ափերը միւռոնով օծելով։ Մէն մի օծման խաչակնքեց եւ ըսաւ. «Կնիք հոգւոյն Սրբոյ», մինչ երկու եպիսկոպոսներ օծեալ մասերը կ՚չորցնէին։ Մետրապոլիտն այն ատեն Թագաւորն առաջնորդեց դէպ ի խորան, արքայական դուռնէն անցընելով։ Մինչ Թագաւորը խորանին առջեւ կ՚խոնարհէր, եպիսկոպոս մը Հաղորդութեան աղօթքն ըսաւ, զոր Թագաւորը կրկնեց ցած ձայնով։ Ցաւարտ աղօթքին, Մետրապոլիտն Հաղորդութիւն տուաւ Թագաւորին, ըստ արքայական ծէսի։ Թագաւորը ձեռքերը լուալէ եւ հաղորդութեան յաջորդող աղօթքն ըսելէ ետքը, գահուն վրայ ելաւ, Թագը գլուխը դրաւ, մականն ու գունտը ձեռքն առաւ եւ այսպէս ոտքի վրայ կեցած, լսեց հետեւեալ աղօթքը զոր սարկաւագ մը երգեց. «Տէր եւ Թագաւոր Բեդար, մեր Վեհափառ, բարեպաշտ եւ հաւատացեալ տէրը, որ Ս. Օծումն ընդունեցիք, ամենաբարձրեալն Աստուած օրհնէ զՁեզ, տայ Ձեզ խաղաղ կեանք մը, առողջութիւն, փրկութիւն եւ յաղթութիւն չար ոգւոյն փորձութեանց վրայ, եւ պահէ զՁեզ ընդ երկար։» Ցետոյ երգուեցաւ «Մնոկայա Լէդա» չարականը, մինչ մետրապոլիտն անգամ մ՚ալ Թագաւորին համբուրել տուաւ Խաչը։ Ի վերջոյ Թագաւորը, միշտ արարողական զգեստներով, եկեղեցիէն մեկնեցաւ։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷՒ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 10 Հոկտ.— Մուգտէնէ եւ Խարպինէ հեռագրեր կ՚ծանուցանեն թէ Զօր. Քուրոբադքին յարձակողական չարժում մը կ՚պատրաստէ։ Ռուսք ընդհանուր յառաջխաղացում մը սկսան։

—Ռուս հեռագրական Գործակալութիւնն հեռագիր մը ստացած է ծանուցանող թէ ռուսական հզօր զօրագունդ մը արդէն գրաւած է Եէն—Դայի կայարանը։

ԽԱՐՊԻՆ, 9.—Ռուսական ոյժերն օրէ օր կ՚աւելնան։ Արտասովոր գործունէութիւն մը կ՚տիրէ բովանդակ ռուս բանակին մէջ, Մուգտէնէ մինչեւ Խարպին։ Զօրաց անդադար չարժումներ կան Դիէ—Լինկի եւ Մուգտէնի միջեւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 10.— Եօքօհամայէ հեռագրեր կ՚ծանուցանեն թէ Թօքիոյի մէջ վայրկեանէ վայրկեան երկու թշնամի բանակներուն ընդհարման լուրին կ՚սպասուի։

Ծովակալ Հօուարտ Լէնըրդըն ընդհ. հրամատար անուանուեցաւ Միջերկրականի անգլ. նաւատորմին։

ՎԻԵՆՆԱ, 9.— Աւստրեհունգարիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ առեւտրական նոր դաչնագիրն երէկ ստորագրուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ, 9.— Թաղապետական Խորհուրդին ձիարչաւը (հեռաւորութիւն 2400 մէտր, գետին հարթ եւ մրցանակ 100,000 ֆր.) երէկ տեղի ունեցաւ։ Աւասիկ արդիւնքը. Ա. Բրէսդօ, ֆրանսական ձի, Բ. Բիլդի Բօլլի, անգլ. ձի, Գ. Զիմֆանտէլ. անգլ. ձի։

ՀՌՈՄ, 9.— Գահաժառանգ Ուամբէրթօ իշխանին մկրտութիւնը, որ Նոյեմբերի երկրորդ կիսուն տեղի պիտի ունենայ, Քուիրինալի պալատան Պահոյից Դահլճին մէջ պիտի կատարուի։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

(ԼՈՒՐԵՐ ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐՈՎ. ՀՈԿՏ. 8.)

ԿՈՄՍ ՕՔՈՒՄԱ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՏԱՍՈՒՑ ԵՒ ՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

ԼՈՆՏՈՆ, Հոկտ. 7.—Ճարոնի Վարչապետը, Կոմս Օքումա երէկ Թօքիոյի մէջ Ճարոնի գաւառային կառավարիչներուն ներկայութեան ճառ մը խօսեցաւ որ ամենեւին յոյս չի տար պատերազմին քիչ ատենէն վերջանալուն։ Կոմս Օքումա ըսաւ թէ տարակոյս չունի որ վերջնական յաղթութիւնն իրենցը պիտի ըլլայ, բայց իրենք ալ չատ ծանր պարտաւորութիւններ ունին կատարելու։ Օքումա նախ յորդորեց լաւատես ըլլալ եւ կոչում ըրաւ դրամատէրներու երկրասիրական զգացման, զի անոնք պիտի օգնեն ըլլալիք ծախքերուն։ Անկարելի է գուչակել թէ երբ պիտի վերջանայ պատերազմը. կարելի է որ երկու տարի տեւէ եւ արդէն եղած փոխառութիւններէն զատ, հաչտութեան կնքուելէն ետքն ալ երկու միլիառ եէն եւս պէտք ըլլայ, այսինքն մարդ գլուխ 40 եէն։ Ռուսիոյ զինուորական, քաղաքական եւ ելմտական Վարչութեանց մէջ կարգ մը գլղծումներ կ՚նշմարուին։ Ռուսաց թերութիւնները չատ յաղթութիւններ ընծայեցին Ճարոնցիներուն։ Բայց հակառակ ամէն պարտութեանց, Ռուսիա գերակշիռ դեր մ՚ունի Եւրոպայի մէջ։ Նոյն իսկ Գերման Կայսրը կ՚ուզէ հաճելի ըլլալ Ռուսիոյ։ Ռուսիա անսպառ աղբիւրներ եւ զօրաւոր առաւելութիւններ ունի իր երկրին ընդարձակութեան, բնակիչներուն չատութեան եւ երկրին հարստութեան պատճառաւ։ Ճարոնցիք մեծ զոհողութիւններ պիտի ընեն յաջողութիւն ձեռք բերելու համար։ Այս պատերազմն 3—4 միլիառ րուպլի ծախք մը պիտի պատճառէ Ռուսիոյ, եւ Ռուսիոյ մէջ այլեւս ոչ փոխառութիւն ընել կարելի պիտի ըլլայ եւ ոչ նոր տուրքեր դնել, զի ատոնց չափն անցաւ։

Կոմս Օքումա բացատրութիւններ տըւաւ Ճարոնի փոխառութեան առնչողականութեան վրայ։ Առաջիկայ տարւոյն մէջ հինգ հարիւր միլիոն եէնի փոխառութիւն մը պիտի ըլլայ Ճարոնին։ Եթէ Ճարոն 150 միլիօն եէն փոխ առնէ Եւրոպայէն, իր ապահովութիւնը վտանգած պիտի ըլլայ։ Կոմս Օքումա հանդիսաւոր բառերով յորդորներ տուաւ ազգին իր ոյժն ու օգնութեան աղբիւրները խնայողութեամբ գործածելու, եւ վերջնական յաղթութեան մասին կատարեալ վստահութիւն յայտնելով։

Պատերազմին սկսելէն ի վեր գաւառներուն ծախքերը քսան միլիօն եէն նուազած են. պետական ծախքերու մէջ դեռ ուրիչ զեղչեր ալ պիտի ըլլան մօտերս։

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐ

ԼՈՆՏՈՆ, Հոկտ. 7.—Չինական առաւօտաթերթ մը լուր բերաւ Դիէնձին թէ Ճարոնցիք ընդհանուր յարձակում մ՚ըրին բերդաքաղաքին դէմ եւ չորս կողմէն գրոհ տուին։ Հակառակ Թօկիոյի օգնութեան, Ճարոնցիք այս անգամ ալ ծանր կորուստներ ունեցան, մանաւանդ հիւսիս. արեւելեան կողմն ուր ցամաքային ականներու պայթումն աննկարագրելի կոտորած մը յառաջ բերաւ։ Զօր. Շդէօսէլ ձի նստած մէկ ամրոցէն միւսը վազելով կ՚քաջալերէր պահակազօրքը։ Թօքիոյի մէջ մեծ խըռովութիւն պատճառեց այն լուրը թէ ճարոնական հրետանիները բոլորովին փճացուցին նաւահանգստին մէջ գտնուող ռուսական չորս մարտանաւեր, որոց անուններն յայտնի չեն դեռ։ Ուալլինկըըն հեռագիր մը հասաւ ծանուցանող թէ [illegible] յածանաւը Շանկայէ փախչիլ փորձած ատեն Ճարոնցիք փճացուցին զայն։ Խարպինի մէջ պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ թէ Ճարոնցիք մեծապէս չափազանցած են Բորդ Արթուրի առջեւ ձեռք բերած յաջողութիւնները։ Այդ պաշտօնական ծանուցման նայելով, Ռուսերը անկարեւոր մէկ քանի դիրքեր միայն թողուցեր են Ճարոնցիներուն, որք սակայն չեն կրցած գրաւել զանոնք։ Պաչտպանողներուն եւ իրենց զօրավարին քաջութիւնն ամրոցներուն տոկունութիւնը եւ պատրաստ ռազմամթերքներու առատութիւնը Բորդ Արթուրի անկման վտանգը կրնան հեռացընել երկար ժամանակի մը համար, կ՚ըսէ նոյն պաշտօնական ծանուցումը։

ՃԱՐՈՆՑԻՔ ԵՒ ՌՈՒՍՔ Ի ՔՕՐԷԱ

ԹՕՔԻՕ, Հոկտ. 7.—Զօր. Հալէկալա որ հրամատար էր Կայսերապահ զօրաբաժնին, Քօրէա մեկնեցաւ, հոն գտնուող ճարոնական զօրաց հրամատարութիւնն ստանձնելու համար։ Հաւանական է որ քօրէական բանակը լուծուի կամ ճարոնական զօրավարին հրամանին տակ դրուի։

ԼՈՆՏՈՆ, Հոկտ. 7.—Ճարոնական բանակետղէն առնուած լուրերու նայելով Ռուսերը լուրջ արչաւանք մ՚ընել կ՚պատրաստուին ի Քօրէա։ Այս պատճառաւ Թերակղզւոյն հիւսիսային մասին մէջ գտնուող ճարոնական պահակազօրաց թիւին վրայ կարեւոր յաւելումներ եղան։ Զանազան կարգի զօրքերէ բաղկացած զօրախումբ մը կայ Շէօնկչինի մէջ։ Ռուսաց հաղորդակցութեան գիծը ծովեզերին երկայնութեան վրայ գտնուելով, Ճարոնցիք կ՚յուսան մինչեւ ձմեռ արգիլել Ռուսաց աւելի եւս յառաջանալը։

ՍՐՏԱՇԱՐԺ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Հոկտ. 5. — Հոկտ. 1ին Զօր. Շդէօսէլի ու Ճարոնցիներուն մէջ կնքուած զինադուլին ատեն ռուս եւ ճարոնցի զօրքեր 2000 դիակ թաղեցին, որոց մեծ մասն արդէն սկսած էին նեխիլ։ Զինուորներն իրենց տխուր աշխատութեան սկսելէ առաջ, պարտաւորեցան վանել ագռաւները եւ անգղերու երամներն որք լեցուած էին դիակներու վրայ։ Վեց ժամ տեւեց դիակներուն թաղման գործողութիւնը, որու միջոցին ռուսական եւ ճարոնական նուագախումբերը ազգային եղանակներ ածելով վերջին պատիւ մ՚ըրին մեռնող պատերազմիկներուն։ Թաղման գործողութենէն անմիջապէս ետք որոշեալ ժամուն թշնամութիւնք վերսկսան բուռն ամբողջութեամբ։

ՌՈՒՍ ՅԱԾԱՆԱՒԵՐ ՅԱՒՍՏՐԱԼԻԱ

ԼՈՆՏՈՆ, Հոկտ. 7—Մէլպուրնէ կ՚ծանուցուի թէ աւստրալեան Նաւաբաժնին հրամատար ծովակալն հրաման տուաւ Բոյլէֆօ յածանաւին, որ Քուինսլէնտի արեւելեան ծովեզերին մօտ կ՚գտնուի այժմ, եւ Բէյմիթ Ճնդանօթակիրին որ Սիտնէյի առջեւ կ՚գտնուի, Դոբբըս նեղուցը երթալ, ուրկէ ծանուցուած էր երկու ռուս մարտանաւերու երեւումը։ Աւստրալիոյ մէջ կը վախցուի որ ռուս նաւերն հանդիպած են Իսթէյմեբրա չոգենաւին որ Սիտնէյէ մեկնած էր Ճարոնի համար Ճանկագին բեռով մը։

(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, Հոկտ. 8.)

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԽԱՐԲԵՐԴ.— Ա. Խ. Թ.— Ձեր յիչած տեղեկագրին հայերէն թարգմանութիւնը ղրկեցէք. կ՚հրատարակուի եթէ աղէկ թարգմանուած է։

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ 1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ 1828—1829

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1903ի վերջը հատուցեալ վնասք	284	Միլիոն	Ֆրանք
1903ին գանձուած ապահովագին	25	»	»
Դրամագլուխ եւ պահեստ	119	»	»
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	22	Միլիառ	»

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1903ի վերջը հատուցեալ վճարք	130	Միլիոն	Ֆրանք
1903ին գանձուած ապահովագին	12	»	»
Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	278	»	»
Դրամագլուխ եւ պահեստք	161½	»	»

որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կ՚համեմատի 60 % —ինչ որ «Իւնիօն»ի ապահովեալներուն կ՚ընծայէ հաստատուն երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ Ո ԵՒ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։—Արեւելքի համար մասնաւոր դիւրութիւններ։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ եւ է ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Իւնիօն»ի ապահովագրուողք ԶԵՐԾ են այն վտանգներէն եւ յուսախաբութիւններէն, որոց կ՚ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու կուտակման (accumulation des bénéfices) ՑՈՒՌԻ ՈՒ ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ՚ապահովագրուին։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԵՐԼԵԱՆ
Պետ Կենաց ճիւղին ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ—ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Սթամպօլ, Սուլթան—Համամ, Քաթըրճը Օղլու բասաժ։ Մամաճիւղ՝ Ղալաթիա, Ինայէթ խան. Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

50—10

ՍԵՂԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	93 13
Ամէնէն բարձր գին	»	93 14
Ամէնէն վար գին	»	93 07½
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	125 50
Ամէնէն բարձր գին	»	125 75
Ամէնէն վար գին	»	125 37½
Թրամուայ	»	90 —

ԲԱՑՈՒՄ, 27 Սեպտ.

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	93 14
» » ժամ 6ին		93 14
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	126 —
» » ժամ 6ին		126 —
Հելլէնական պարգեւաւոր թուղթ	Ֆր.	429 —
» նոր »	Բ. Օ. Ո.	3 93
Ռէժիի բաժնեթուղթ	Օ. Ո.	16 39
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	Ա. Ֆր.	283 —
» » »	Բ. »	268 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	515 —
Անատոլուի Երկթ. պրտթ.	»	523 —
» « բժնթ.	Ա. Ո.	11 97
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 20
Թրամուէյ բաժնեթ.	Ղրշ.	602 ½
» Ժուրնալ	»	202 —
» պարտաթ.	Ֆր.	495 —
Տէրքոս ջուրի Ընկ.	»	243 —
Հելլենական 5% 1881	Ֆր.	232 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	59 —
Թրամուայ	»	90 —
Թէմպէքիի բաժնեթուղթ A	»	27 —
» » B	»	18 —
» պարտաթուղթ	»	480 —
Քարափ Իզմիրի	»	562 —
Շիրքէթի Խայրիյէ	Օ. Ո.	30 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	1.80 1.50
» ութ օրուան	»	4.35 4.12½
Ռումելիի Երկթ. »	Ֆր.	1.50 —

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	110 22½	109 22½
» չէք	110 02½	109 22
Բարիզ 3 ամիս	22 75	22 95
» չէք	22 85	22 95
Պերլին մարք	18 53	18 63
Վիեննա քուրոն	21 77	21 87

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	Ղրշ.	109 34
20 ֆրանքնոց	»	87 09
20 մարքնոց	»	107 05
Բոլ Էմբէրիալ	»	89 10
Ֆլորին	»	51 04
Մեճիտիյէ արծաթ	»	107 31
Պէշլիք	»	103 30
Նոր Մէթալիք	»	102 20
Ռուսլ թղթադրամ	»	8 62

Անդրէ Ա. Անդրէասեան, Ղալաթիա.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Հոկտ. 8

Օսմանեան Միացեալ բաց.	Ա. Ո	85 12
» գոց.	»	85 12
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 63
Եգիպտական Միացեալ	»	106 75
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	88 56
Փոխառութիւն Գասաբա	»	90 50
Պուլկր. Փոխառթ. 1888	»	94 50
» » Նոր 1892	»	94 50
Հելլենական Ռանդ 1881	»	36 —
» Մոնոբոլ	»	47 50
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 30
Թրամուայ	»	3 50
Ճարոնական 4%	»	71 75
Դրամազեղչ	»	3 —

ԲԱՐԻԶ, Հոկտ. 8

Օսմանեան Միացեալ բաց.		86 60
»		86 60
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	129 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	591 —
Օսմ. Մաքսատուր Փոխառ. 4%	»	459 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	386 —
Պանք տը Սալօնիք		163 —
Պալիա Գարաայտըն		1575 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	98 07
Քաչար Լիօնէ	»	1144 —
Պանք տը Բառի	»	1254 —
Սպանիական արտաքին	»	87 45
Իտալական Ռանդ	»	104 —
Թրամուայ	»	91 25
Ջէք Լոնտոնի վրայ	»	25 15
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՎԻԵՆՆԱ, Հոկտ. 8

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրոն	95 20
» Լոնտոնի վրայ	»	239 50
Ռումելի Երկաթուղի	»	133 30
Օսմ. Ռէժի	»	345 —
Դրամազեղչ		3 ½

ՊԵՐԼԻՆ, Հոկտ. 8

Օսմ. Միացեալ		85 20
Անատոլուի Երկ. պարտաթ. մարք		103 60
» » բաժնեթ. 60%	»	98 50
Ռուսական 4%	»	92 75
Ռումելիի Երկաթուղի	»	129 60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 26½
Զինուորանի փոխառութիւն 1903		87 60
Դրամազեղչ		4 —

ՎԱՐՁՈՒ ԱՐԱՐԹԸՄԱՆՆԵՐ Ի ՇԻՇԼԻ

Թրամուէյի ճամբուն վրայ, Օսման Պէյի պարտէզին մօտ։ Զանազան մեծութեամբ 30էն 65 օսմ. ոսկի տարեկան վարձքով, Ջուրն ալ միասին, գինը մտուցեալ եւ գտնուած յարկին համեմատ։ Ցարկաբաժիններու միացման կարելիութիւն։ Հիւսիսի եւ հարաւի վրայ սենեակներ։ Ելեկտրական զանգակ ամէն սենեակներու մէջ։ Զրի յանձնակատար։ Ընդարձակ հրապարակ մեծերու եւ տղայոց խաղերու համար։ Դիմել Անանեան չէնքի դռնապանին։ 36—13

ՖՐԱՆՔՖՕՐԴՈՒԱԶ
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1865 ԻՆ

ՊԱՀԵՍՏՔ ԵՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹՔ
35,000,000 ՖՐԱՆՔ

Թուրքիոյ համար Տնօրէն
Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Քիւրէճի օղլու խանը Բ. յարկ.

ԾԱՆՕԹ. — Այս Ընկ.ը ծովային ամէնէն հին եւ ամէնէն ընդարձակ գործառնութիւն ունեցողն է Թուրքիոյ մէջ։ 73

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՌՆԿՐՈՒԱԶ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857 ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. Ի ՓՈՒՏԱՐԻՍԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332,000,000 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 129,000,000 ՖՐԱՆՔ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպս մահու և կենաց՝ չահաբաժնի մասնակցութեամբ և նպաստաւորեալ պայմանաւ, ապահովագրելոյ համար ապագայ ընտանիքի կացութիւնը, և յաւելեալ առանձնաշնորհութիւններու։

Բացարձակ կերպով կ'յայտարարենք որ Թուրքիոյ մէջ ներկայացուած ապահովագրական ընկերութիւններէն և ոչ մին է վիճակի և միջոցով Ընկերութեանս հետ սա տրդեր պատճառով որ Ընկերութեանս պայմաններն ամենէն առելի նպաստաւոր ըլլալով համեցէք, ազատ են՝ ամբողջ։

ԿԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ, ԴԷԹ ԳԱՂԱՓԱՐ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՅՍ ՄԱՍԻՆ։

Ամէն մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

Դեր Գործակալութիւն՝ Գալաթիան խան Թիւ 5.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՕՏՄ. ԿԱՅՍ. ԴԱՆՔԱՆ

Գաւառներու համար գոհացուցիչ պայմաններով Գործակալներ կ'փնտռուին։

Ընդհ. Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ

ՈՐԴԻՔ Ն. ՊԱՌՆԱՍՍԱՆԻ

ՊԱՌՆԱԹԱՆ ԽԱՆ Կ. ՊՈԼԻՍ 20—20

ՄԻ ՋԱՆՁՐԱՆԱՔ

ԱՇՆԱՆ ԿԱՄ ՁՄԵՌՈՒԱՆ

ԵՐԿԱՐ ԳԻՇԵՐՆԵՐԸ

Այս գեղեցիկ ընտանեկան ամենէ չբացուածներուն հաստատուն

ԺԱՄԱՆՑ

ԿԱՄ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

որ հրատարակուած է և կ'ծախուի

5 ՂՐՈՒՇԻ

Մի՛ ըսէք այլես թէ գիշերներն երկարեցան. ի՞նչպէս ժամանակ պիտի անցընենք։

Առէ՛ք ԺԱՄԱՆՑ մը և կրնաք ամբողջ ձմեռը զուարճանալ և զուարճացնել ձեր հիւրերը։

Անհրաժեշտ ամէն մարդու, անհրաժեշտ ամէն ընտանիքի։

Կ'գտնուի բոլոր գրավաճառներու եւ հեղինակին քով, Կ. Պոլիս, Պայպլ Հանեւ։ 25—2

ՏՈՔԴ. Է. ՋՈՒՔԼՈՍ

Մասնագէտ փորի հիւանդութեանց (ստամոքսի, աղեաց) ինչպէս նաև ախրոգիտեան ախտերու։ Տոքդ. Է. Զուքլօս որ 17 տարիէ ի վեր ի գործ կ'դնէ իր արուեստը, վերջերս այցելած է Եւրոպայի գլխաւոր հիւանդանոցներն ուր մօտէն հետևած է իր մասնագիտութիւնը կազմող հիւանդութեանց դարմանումի նորագոյն մէթոտներուն։ Կ'դարմանէ թէ՛ չափահասներու և թէ տղոց ստամոքսի և աղեաց հիւանդութիւնները։ Բժշկական տարբալուծում (որակական և քանակական) և մանրադիտական քննութիւն ստամոքսային հիւթերու։ Կ'բուժէ ելեկտրականութեամբ և մասսաժով։ Կ'դարմանէ ջերմամիզութիւնն իրեն յատուկ դրութեամբ և գեղերով։ Անվրիպելի դեղ ընդդէմ անկարողութեան։

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամ 9էն 12 և 2էն 5 (Ք. Ե.), իր բնակարանին մէջ՝ Բերա, Տէրվիշ փողոց, Թէփէ— Պաշըի պարտէզին դէմ։ Կիներուն համար սպասման առանձին սրահ։ Ստամոքսի և աղեաց հիւանդութիւններէ տառապող աղքատները կ'ընդունի չորեքշաբթի օրերը ժամ 9էն մինչեւ կէս օր։ 40—39

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»ի Տնօրէնութիւնը կ'ծանուցանէ թէ իրեն ուղղուած յօդուածները, նոյն ըլլան թէ երկար, չի կրնար ետ դարձնել։ Այս կամ այն յօդուածին չհրատարակուելուն վրայ բացատրութիւններ ալ չի կրնար հաղորդել։ Նաև, խմբագրութիւնն կ'ընդունի ոչ մէկ նամակ առ ի պատասխան դրելու համար։

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐՐՈՐԴ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

ՍԻՆԿԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ—ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 343 ԵՒ 343 ԿՐԿԻՆ

ՊՈՆ ՄԱՐՇԷԻՆ ԴԷՄ

ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑ Է

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ 10—1

ԽԱՋԻՆԵԻ ԽԱՍՍԱՄ ՇԱՀԱՆԷ

Խաջինէի Խասսամ Շահանէէ միւպայեա օլունաճագ գանարևա եէմի ոթիգ գրուշ 3.50, եուլաֆ 0.72, ուֆագ տանէլի մըսըր 1.50, ատի մըսըր 0.90, տարը 0.90, պուղդայ 0,95։ Գալաթէ մուհարրէր հուգուգլուկ հիզալէրինէ միւրագգամ ֆիյաթէլէ թալիպի եօհուէսինտէ օլուպ, մահը հալը բունինին եւրմի իքինճի չէհարշէնպի կիւնու եւալէի գամիւէսի իճրա գըլընաճաղընտան, իթայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա քէֆալէթնամէի միւսթաահըլէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խաջինէի ճէլիլէի միւչարիլէյհաևա կէլմէլէրի։

Փի 19 Իլուլ 320 3—3

**

Խաջինէի Խասսամ Շահանէէ միւպայեա օլունաճագ էչնաֆ նագլիյէ թալիպի եօհուէսինտէ օլուպ մահ հալի բունինին եւկիրմի իքինճի չէհարշէնպի կիւնու իճալէի էվվէլիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, իթայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէէպեր քէֆալէթնամէյի միւսթաահըլէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ ասղուղա գատար Խաջինէի միւչարիլէյհայա կէլմէլէրի։

Փի Իլուլ 19 320 3—3

**

Խաջինէի Խասսամ Շահանէէ միւպայեա օլունաճագ ալէա եէրլի մագարնա պէհեր ճէտիտա գրուշ 1.67, ալէա եէրլի պիրինճի էնվալ չերէ 1.67, պիր պաղը ալթը քիլօ կէլմէք իւզրէ ալ իւլ ալէա կիւլաճ 4.80, ալէա կիւլաճ 4.30, ալէա իրմիկ 1.60, ալէա նիշասթա 2.50։ Գալաթէ մուհարրէր մագարնա, կիւլաճ վէ սաիրէ հիզալէրինէ միւրագգամ ֆիյաթէլէ թալիպի եօհուէսինտէ օլուպ մահը հալը բունինին եւրմի իքինճի չէհարշէնպի կիւնու իճալէի էվվէլիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, նոգսանըյլա իթայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէէպեր քէֆալէթնամէի միւսթաահըլէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խաջինէի ճէլիլէի միւչարիլէյհայա կէլմէլէրի։

Փի 19 Իլուլ, սէնէ 320 3—2

ՊԱՅՄԱՆՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ	6	ՄԷՃ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ »	3	»
ԵՌԱՄՍԵԱՅ »	1½	»
ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20	ՓՐ.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ ԲՕՍԴ—ԼՕՔԱԼՈՎ	12	ՂՇ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » »	7	ՄԷՃ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	26	ՖՐ.
» ՎԵՑԱՄՍ. 18. ԵՌԱՄՍ.	9	»
» ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹՈՎ և ամենօրեայ Բուլթըթենով	40	»

Ռուս. մէջէն 119 ղր.—20 ֆր.նոյն 94½.
—Բրիտէն 55 ղր.էն մինչև կէսն առաւելն։

Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար

ԱՆԽՏԻՐ։ ՄԻԵՑ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փոխ կ'ընդունինք՝ 20 համ 1 ղր.նոց քօսդայի փոխը 20 ղր. ի հաշիւով, և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու ղր., Նամակի փոխով։

Բօսդայի ծախքը մեր վրայ է, Բօսդ—լօքալէն զատ։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ամբողջ տարբերութիւնն առաքողին վրայ են։

Չէքերուն և Փօսդ'' գրերուն վրայ, պէտք է որ առաքողն ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։

Նմանապէս մայրաքաղաքին կամ գաւառին ղրկուած Աղդերը պէտք է գրոշմուած ըլլան ըստ օրինի։ Եկեղեցական ու բարեգործական Մասնագետները զերծ են դրոշմի տուրքէն։

Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ա՛յն վճարումները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան ի փոխարէն Տպարանին պաշտօնական թղթին՝ ստորագրուած Տնօրէնէն, ու կրնքուած Լրա::րին սեփական կնիքովը։

Գակաս Թերթ կ'ղրկուի անոնց որ վերոգրեալներն տարբեր ձևով հաշուած ըլլան իրենց ղրկած դրամը։

Բաժանորդ գրուելու և դրամը ղրկելու ամէնէն դիւրին կերպն է՝ մանտա—բօսդ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչեւ 100 ղրշ։ Նամակ գրելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանտա—բօսդին կտրօնին ետին նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, և Թերթը կ'ղրկուի, անվրէպ։

Ապառիկ յանձնարարութիւնք ՉԵՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ։ Ջնջոցուած բաժանորդութիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'դադրին։

Հին Թիւերը սովորական գնով չեն ծախուիր։

Ղրկուած ձեռագիրները ետ չեն տրուիր։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՁԷԹԻ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

Ժ. Տ. ԲԱՐԱՍԹԷՎԱՅԻՏԵՍ

Բերայի Մէյէթ խան Թիւ 60

Մասնաճիւղ.—Գալաթիա, Մեծխէրպոր ճառ, Սուլթանի փողոցին կից։

ՎԱՅՏՆՀԵՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Սոյն վաճառատան մէջ մեծաքանակ և փոքրաքանակ կ'ծախուին ձէթ և օճառ ձէթեր ու օճառներ։—

Ապրանքներու բնիկութեան յանձնառու վաճառատան կողմէ կ'կառարուի ծրար 100 դահեկանէ վեր։—Այն ապրանքները որոնց գին չեն միար փնտռերը։ եւ կ'ուսնուին փոխարժէքը վճարուելով։—

Գիները վերջնական են և մրցիլի

Առաջնակարգ ձէթ,	օխան	6½ ղր.
Նմանապէս լաւ անատէ	»	6 »
Վառելու ձէթ	»	5½ » և 5

Առաջնակարգ օճառ ատենները համար 3¾ ղր.

Նմանապէս լաւ օճառ 3¼ օխան։

Մեռնոնար զեյլ եկեղեցիներու, ղըպրոցներու հիւանդանոցներու և ուրիշ մարդասիրական հաստատութեանց համար եղած գնումներուն։— Վաճառատունս ուղղակի յարաբերութիւն ունենալով առաջ կերպարաններու հետ, յանձնառու թիւններ կ'ստանձնէ ուզելու եւ վաճառելու ձէթեր, ձիթենիներու յատուկ ձէթեր և օճառի համար, ուզուած քանակով և տեսակով։—

Ստուգութիւն.—Հաւրիս ունէի վորձառութիւն մը պիտի տրուի այն անձին, որ հաստատէ թէ այս վաճառատան կողմէ ծախուած ապրանքներուն մէջ օտար խառնուրդ նիւթեր կ'գտնուին։

Մեծի աշխատութիւն մը կ'բաց մնացորդի։ Գաղափարի մասնաճիւղն օճառ չի ծախեր։ 50—22

ՔՕՆԵԱՔԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յանկական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հոկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յանկական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտօի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսներէն միահաւաք հատատուած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգական պատրաստած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հետեւանս պատիւներ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաև մեծանուն բժիշկները և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քօնեաքին ընտրած ուրիշ բաղադրութիւն կերպարանքի պակասը է ծաւալ, քանի որ հմտութեամբ է այն և արտածուած ազնիւ տուէչին, մեղմացուցիչ ճշգրտութեամբ։

Սոյն վաճառատան մէջ կ'ծախուին նաև, բաց նշելու համար բնու չուրեղ օշ՝ օրինակ և բաժանորդներու, Օաձևաստանի ընտիր օճառ և հոլլանտական բերքեր, արտադրութիւններ ու նմանութիւններ։

Մենադիտելով պարու) Արեւմ. Ֆիւ Ս. Թիլ
) Հայերէնի առջևակ. խան Ն. Վեն. Ֆօնոտանի Թարգմանութիւն 50—19

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Առ. Գ. ԱԹԱՆԱՍ Մ. ՔԱԼՕԽՐԻՍԹՕ
Կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Կոլաթա

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՕՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1898ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ հետևելի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, երկու գրամագլխով, ազգ օժտի դրամագլուխ այլ և այլ հարցագրութիւններով, չորեքալը ամէնով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութիւնէ յետոյ ապահովագրին անվրէպը կ'դառնայ։ Ընկերութիւնն մ' և է առարկութեան չըներ ապահովագրութեան անձնականութեան, ամէն կողմ համարոշմներու պարագային, եթէ տասնը իմաց տրըուելու ալ կ'ձմեռի։ Նամանաւանդ մ' և ակի յանձնւած չի պահանջեր։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Դանձուած ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փոխանէն ոչ զատուկներ չենքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, չոգենաւերու մարմնին, ալերարկես և՛ր կողմէ ալ աւազակներին։

1898ի չահաբաժինն է 18½ %, 1897ինը՝ 18 %, 1899ինը՝ 18 % և 1899ը՝ 16 %։ Ընկերութեան դրամատուն ներն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԻԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սօֆիա։

Ընդհանուր Գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։ 40—31

Ղալաթիոյ Վոյվոտա փողոց, Օսմ. Կրեդիտ թիւ, Թահիրզատէ խանի առջևի յարկը։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ դոր՝ ակալներ կ'փնտռուին

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիալի գինի որ Թինքինայէ, միսի հիւթէ, ֆոսֆաթ ու լուէ և կիրայէն ու ասկրային դրութեան կը բաղկանայ, անհրաժեշտ նիւթերէ ը կ'դարմանէ կեղծութիւնը ըմպելի մ'է։ Ամէնէն ազդու դեղն է որ կ'բուժէ արեան աղքատութիւնը, ջղայնութիւնը, Թոքախտ, ստամոքսի ցաւերը, դժուարամարսութիւն ու փորլուծութիւնը։ Նոր ապաքինելներ, ծերեր, կիներ, տղաքներ, ակոր կողմ տկարացներ և երբունակ մէջ ապրողներ զօրացուցիչ։ Պէյրութ, Բերայ, Նոր ալ լ Քոլերայ։ Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղագործատանց և դեղավաճառներու մէջ։ 52—28

ԴՐԱ՛Մ ԹԷ ՊԱՏԻՒ

(83)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է.—ՉԱՐ ԱՉՔ

—Կինս Բարիզցի է. ամուսնին պըզտիկ պակասութիւններէն չի վշտանար, քանի որ գիտէ թէ մարդ անթերի չի կրնար ըլլալ։ Արդէն գիտէ ալ թէ չեմ չափազանցեր խաղը...։ Երբ մարդ կ'ճամբորդէ, պէտք է ամէն բան տեսնէ և ինծի համար հետաքրքրական բան է ուսումնասիրել ձեր Նաբոլիի կեանքին այս անկիւնն ուր քիչ օտարականներ առիթ ունին մտնալու։

—Միրելիս Պարոն Պալինմոն, ձեզի երկրոտ գիտցուցութիւն մ' ըրի, ուրիշ բան չի մնար ինծի եթէ ոչ պատուէր մ'ալ տալ ձեզի. զգուշացէ՛ք։

Ժագ ապահովցուց իշխանին որ զինքը ջերմապէս յանձնարարող նամակ մը գրեց Սորրոմօնթէի մարքիզին։ Քանի մ'օր ետք ճիշտ ու ճիշտ իշխանին գուշակածին պէս ընդունուած էր իբր առժամանակեայ անդամ Սէրքըլ տէ զ'Արի քլիւպին։ Բախտը սակայն Նաբոլիի մէջ ալ չժպտեցաւ Պալինմոնի։ Կէս գիշերէն ետք ժամն երկուքն էր և խաղի սեղանէն պիտի բաժնուէր (որովհետեւ Բօլանտի խոստացած էր կանուխ վերադառնալ), երբ նորեկ մը զինքը կանչեց ուրախ զարմանքով մը։

—Բայց չե՛մ սխալիր, Մ. Ժագ Պալինմոն ինքն իսկ է։

Ժագ սարսռաց։ Իր անունը տուող անձն Առէնայի ասպետ անունով մէկն էր որուն հանդիպած էր Լավէրտաքի տան մէջ ուր օտարականը քանի մ'անգամ միայն այցելած էր։ Ասպետն անմիջապէս Ֆրանսայիին թեւը մտաւ և զայն պզտիկ սրահ մը տարաւ անոր ամենամեծ բարեկամութեան մը ցոյցեր չռայլելով։

—Ի՞նչ բախտաւոր եմ քեզի հանդիպելուս։ Բայց Նաբոլի ի՞րբ եկաք։ Ցուցամ թէ ալ ատեն մը մեզի հետ մնաք։

Ժագ կրցածին չափ լաւ պատասխանեց այս քաղաքավարական ցոյցերուն։

—Հա՛ւ ուրեմն, չարունակեց տ'Առէնայի ասպետը, Պլանչ փողոցն երթալ չարունակեցի՞ք։

—Իրաւ որ ո՛չ, պատասխանեց Բօլանտի սիրահարը, որ չատ նեղացած էր այդ հարցումէն։

Ինչպէս խոստովանէր թէ ճիշտ Լավէրտաքի աղջկան հետ էր որ Իտալիա եկած էր։

Սակայն և այնպէս պէտք էր ասպետին կանխաւ իմացնել, որպէս զի չատախօսութիւն մը չընէր, որուն արձագանգը Միւրանօ կրնար հասնիլ։

Իտալացին համոզումով չարունակեց.

—Գիտես որ ալ Լավէրտաքը գող մ'է։

—Ա՜հ, դո՞ւք ալ նշմարեցիք։

—Շատ մը հասկցայ։ Իր մեղսակցին Սավինեօլի պէս որ ան ալ վարպետ գող մ'է։ Հոս սիրելիս, այդ գողութեան երկու ասպետները չաքար մը չպիտի կրնան յին գործել։ Կ'յուսամ որ չատ չփնտռուեցար այդ խաբեբաներէն։

—Փորձառութիւնս վճարեցի։

—Ինծի պէս, ինծի ներշնչած համակրութիւններդ զիս կ'մղեր որ ձեզի իմացընեմ, բայց յանկարծ Իտալիա մեկնեցայ։

—Շնորհակալութիւնս ձեր այդ բարի դիտաւորութեան համար։

—Ի՛նչ որ է, գոնէ հոս ազնուականներով կ'խաղանք և իւրաքանչիւրս բախտին դէմ միայն կ'մաքառինք....։ Այս գիշեր բախտաւոր եղա՞ք....։

—Ոչ, կորսնցուցի... բայց ոչինչ բան մը։

Պալինմոն հրաժեշտ առաւ իր նոր բարեկամէն, անոր՝ յաջորդ օրուան համար ժամադրութիւն մը տալէ ետք, բայց առանց Բօլանտի վրայ խօսելու։

Երբ տուն եկաւ, գեղատի կինը չէր քնանար։ Ժագ իր դիտաւորութիւնն յայտնած էր պտոյտ մը կատարելու Սէրքըլ տէ զ'Արի մէջ. Բօլանտ չէր հակառակած։ Մտածելով որ անձնուս քմահաճոյք մը գոհացնելու առիթ մ'էր Ժագի համար, ձգած էր որ երթայ, սիրուն ձեւով մը պատուիրելով անոր որ արտօնութիւնը չարաչար չգործածէ։ Սակայն, միենակ մնացածին պէս, Բօլանտ յանկարծ ծակուած տխրութեամբ մը լեցուեցաւ, և յանկարծ, առանց զգալու, արցունքներ թրջեցին աչքերը։ Առաջին անգամն էր որ Ժագ կ'ձգեր զինքը, իր կեանքին անոր կողմէն ի վեր։ Ինքզինքն համոզել ուզեց, ինքզինքը մեղադրեց իր անհամբերութեան համար, ըսաւ ինքնիրեն՝ խելացի դալով իր զգայնոտութեան վրայ, թէ երբ Պալինմոնի օրինաւոր կինն ըլլար, բնականաբար Ժագ տեսակ մը կեանք պիտի վարէր որմէ ամէնէն սատոփկ սիրաահարուած ամուսիններն ալ չպիտի հրաժարէին։

Զկրցաւ ոչ մխիթարել ինքզինքն ոչ ալ վստահեցնել։ Տեսակ մը տկարութիւն, անկազին մտաւ. ջիղերը գրգռուած էին։ Երբ Ժագ վերադարձաւ, Իօլանդի վիշտը չնշմարեց։ Դիտաւոր կինն էր որ պատմեց իրեն թէ ո՛րքան տխրած էր իր բացակայութեանը։ Բնականաբար Ժագ գգուանք խօսքեր և բացատրութիւններ չխնայեց։ Բօլանտ վերջապէս քնացաւ։ Առտուն, Ժագ, կեղծ հոգածութեամբ մը հարցուց թէ տկարութիւնն անցա՞ծ էր։ Բօլանտ չուզելով իր երէկի սրտնեղութեան վրայ ակնարկութիւն մ'ընել, յայտարարեց թէ այդ տկարութեան մէջ կ'տեսնէր հաստատութիւնն այն լուրին զոր արդէն տուած էր իր սիրահարին։ Ցետոյ քիչ մ'ալ աւելի համարձակ կերպով առեղծեց.

—Ժագ, մեզ ամուսնացած կ'կարծէ ամէն մարդ....։ Հարկաւ պիտի ամուսնանանք երբ զաւակնիս աշխարհ գայ։

—Անոր վրայ կ'տարակուսի՞ս պատասխանեց Ժագ...Ֆրանսա դարձածնուս պէս մեր վիճակը պիտի կանոնաւորենք։

—Գիտես, բարեկամս, որ մէկէն կասկած չունիմ, քանի որ հայրս չճանչցաւ զիս.....

—Գրեթէ երջանիկ ըլլալ կ'փորձուիմ ատոր համար, սիրելիս, քանի որ ատիկա կ'ներցնէ այն ամբողջ դժուարութիւններն որոց կրնայինք հանդիպիլ, և բնականաբար հայրդ պիտի ընդունի իրողութիւնը, մանաւանդ երբ իմանայ թէ մայր ես։

—Եւ նոյն երբ քու կինդ ըլլամ, ալ քեզմէ վրէժ չի կրնար լուծել....։

Ժագ հպարտ ժպիտ մ'ունեցաւ։

—Ի՞նչ որ ալ ըլլայ, չեմ խրատեր որ այդ բանը փորձէ։

—Ե՞րբ պիտի մեկնինք։

—Ձձապարելու բան մը չունինք կարծեմ... և արդէն կ'ուզեմ որ յղութեանդ առաջին ամիսներն հոս անցնին, շնչուած օդին մաքրութիւնն աղէկ է քեզի և...մեր զաւակին համար։

Բօլանտ յուզուած ժպիտ մ'ունեցաւ և պերճ ձեւով մը գլուխը Ժագի ուսին կրթնեցուց։

—Մանչ պիտի ըլլայ, անանկ չէ՞։ Ո՞րն աւելի կ'ուզես։

—Աստուած իմ, նախընտրութիւն չունիմ։ Աղջիկ կամ մանչ, մեր զաւակը պիտի ըլլայ, քուկդ։ Անոր չնորհիւ, իրար աւելի պիտի սիրենք, ընդունելով որ կարելի ըլլայ այդ բանը։

—Ահ, Ժա՛գ, Ժա՛գ։

Բօլանտ ձեռքերուն մէջ առաւ անոր գլուխն և կրքոտ համբոյրներով ծածկեց զայն։

Ժագ տ'Առէնայի ասպետին խոստացածին պէս, Սէրքըլ տէ զ'Ար դարձաւ։

Սակայն, կանոնաւորապէս ամէն գիշեր չէր երթար։ Միւրանոյի իշխանուհին երբեմն զոյգը կ'հրաւիրէր Սան—Բարլոյի թատրոնին իր օթեակը, և Ժագի համար անկարելի էր հրաւէրը մերժելու համար ընդունելի պատճառ մը գտնել։

Իշխանն այդ գիշերները զողունի ակնարկներով կ'դիտէր Բօլանդը, և ամէն անգամուն որ անոր նայէր, իր նայուածքին աւելի կրակոտ և արտայայտիչ կ'դառնար։ Հակառակ երիտասարդին ըրած զգուշութեան և վերապահումին, Ժագ չուշաւ հասկցած անոր վարպետութիւնն և անհասկնալի ժպիտ մ'ունեցաւ։ Թատրոնէն ելած ատեններն, Ժագ չէր համարձակեր Կիւլայ երթալու մտնչն յայտնել, հակառակ իր մեծ փափաքին։ Վարած կեանքը, Բարիզէն բերած ստակը չուտ լմնցաւ, և ստակ բերել տալու ստիպուեցաւ։ Ժագ չուշաւ տ'Առէնայի ասպետին բացուեցաւ Բօլանտի նկատմամբ։ Աւելի աղէկ չէ՞ր որ այս ազնիւ մարդուն վստահէր երկու սիրահարներուն գաղտնիքը։ Ասպետը զայն բոլորովին վստահեցուց և երկու մարդոց յարաբերութիւններն երթալով աւելի մտերմացան։ Տ'Առէնա ամէն օր Պալինմոնի տունը կ'ընդունուէր, բայց կնահաճութիւնը, իր չողոքորդութիւնն և մեղրածորան բառերը գեղատի կնոջ վրայ չէին ազդեր և Բօլանտ միշտ կասկածոտ և անհանգիստ էր անոր խօսքերով, նրբահնար ու սիրուն այդ տղուն հանդէպ։

Ասպետը չուշաւ զգաց թէ Ժագի ընկերուհիին հակակրութիւն կ'ազդէր, և վրէժը լուծեց Ժագը քաշքշելով խրախճանքներու և զբօսանքներու մէջ ուր Բօլանտը խաբելու առիթներն ծնունդ հրաւիրէր և գիշերն էին որ Պալինմոն չատ չվարանեցաւ տեղի տալու։

—Անհաւատարմութիւն մը չէ, կ'ըսէր տ'Առէնա ծիծաղելով։ Մեր Իտալիոյ աղջիկները չատ ախորժահամ են կարենալու համար զիրենք չպատուել. ճամբորդութեան մէջ ամէն բան տեսնելու է։ Նաբոլիցի աղջկան մը սեւ աչքերէն չազդուիլը, ասկէ անցած ատենդ Բոմբէյին կամ Վեսուվը տեսնալ չուզելու պէս բան մը կ'ըլլայ։ Իրաւ որ կինն իր սիրահարին վրայ յառաջ եկած փոփոխութիւնը չուշաւ նշմարեց, և այդ բանը ճշմարիտ յուսահատութիւն մը պատճառեց իրեն։

Ծմմարտապէս հիւանդացաւ և անկողին ինկաւ։ Սակայն, տ'Առէնայի ասպետը, որուն ազդեցութիւնը Ժագի վրայ՝ երթալով կ'աւելնար, զգաց թէ մեծ հարուածը, զոր համբերութեամբ և նշանաւոր վարպետութեամբ մը պատրաստած էր, տալու ատենն էր։ Եթէ Իտալացին Լավէրտաքի երթալ չէր չարունակած, պատճառը պարզապէս սա էր որ կոյրին նախագահած ընկերութեան մէջ մնալու իր առաջարկները մերժուած էին։

(Շար.) 20 Pierre Decourcelle